

Nytt från
VÄRMLANDS
SLÄKTFORSKARFÖRENING
1992:2

Juni 1992

Medlemsblad för Varmlands Slaktforskarförening

Årgång 9

Sex smedlärningar i Smedgården, Norra Strandgatan, Karlstad, omkring 1900. Bakre raden fr v Adolf Johansson, Sme-Adel, död 1951, Gösta Svensson, Sme-Gösta, atlet och Hallberg, bondkomiker. Carlstads-Gillet's bildarkiv nr 240312.

Nytt från Värmlands Släktforskarförening utges av och är medlemsblad för föreningen

Upplaga **500** ex, **4 ggr/år**

Föreningens adress Lars-Gunnar Sander, Norra **Berghaget, 66700** Forshaga

Medlemsavgift kronor **90** per år

Familjemedlem kronor **10** per år

Postgiro **46 % 60-5**

Redaktör Bernhard Granholm, **Ljunggatan 39 C, 66400** Grums

Arkiv **Emigrantregistret**, Box **331, 65208** Karlstad

Besöksadress Gamla Badhuset, N Strandgatan **4**, Karlstad

Produktion **Consulting Data, Malm-torgsgatan 18, 65340** Karlstad

Manusstopp för 1992:3 är **8 aug 1992**

Innehåll

In- och utflyttning i Ransäter	sida 3 - 4
Järnbruk och hamrar	sida 5 - 7
Smedregister	sida 8
Regementsmuseet	sida 8
Bostälilen för befäl	sida 9
Anbytarträff Väse	sida 10
Järnbruksarkiv, Rariteter	sida 11
Antavla nr 18	sida 12-13
Vallonernas väg	sida 14
Antavla 19	sida 14-15
Domböcker	sida 16
Emigrantprojekt Borgvik	sida 17
Kommuner 1990 karta	sida 18
Tingshuset i Häljebol	sida 19
Boktips	sida 20
Anor sökes	sida 21
Bibeltexter	sida 22
Släktforskarlagarna 1992	sida 23

Årsmötet

Föreningens **åttonde årsmöte** hölls i Gamla Badhuset söndagen den **22 mars 1992**.

Val

T i **mötesordförande** valdes Stig **Jonas-son** och till **mötessekreterare** **Annette Stenbäck**. Till **föreningsordförande** för **1992** omvaldes Lars-Gunnar Sander. Till ordinarie ledamöter i styrelsen omvaldes Sonja Peterson och Stig **Jonasson** samt nyvaldes Harald Persson och Bernhard Granholm. Ingrid Johansson och hette **Stenbäck** avgick ur **styrelsen**. Till suppleanter omvaldes **Janet Leffler** och Bertel Swanson.

Till revisorer omvaldes Inger **Prånge** och Gunnar Jonsson samt till revisors-suppleant omvaldes Bengt Tholin.

T i **redaktör** omvaldes Bernhard Granholm.

Till valberedning omvaldes Allan Johansson och **Ulla Larsson** samt nyvaldes Gunnar Bergström efter John André.

Verksamhetsberättelsen

1991 års verksamhetsberättelse och räkenskaper lades till **handlingarna** och **styrelsen** beviljades ansvarsfrihet.

Medlemsavgift

Årsmötet beslutade oförändrad medlemsavgift för **1993**: 90 kr för ordinarie medlem och 10 kr för familjemedlem.

Motioner

2 motioner gällande nytt namn på medlemsbladet hade inkommit. **Ärendet** överlämnades till styrelsen.

Övriga frågor

Redaktören fick i uppdrag att sända m rapport om årsmötet till **lokaltidningarna**. (Rapport har **sänts** till Nya Wermlands-Tidningen, Värmlands Folkblad, **Karlstad-Tidningen** och **Säffle-Tidningen**. Reds anm).

Ett **förslag** att alla nya medlemmar **skulle få** ett exemplar av medlemsregistret överlämnades till styrelsen för beslut.

Sonja **Peterson** informerade årsmötet om **föreningens** arkiv i Gamla Badhuset.

Styrelsen 1992

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, **66700** Forshaga. Telefon **054-72754**

Vice **ordförande** Bernhard Granholm, Ljunggatan **39 C**, 66400 Grums. Telefon **0555-11153**

Sekreterare Stig Jonasson, **Drevstagan 49 A, 68100** Kristinehamn. Telefon **0550-17109**

Kassör Harald Persson, **Malm-torgsgatan 18, 65340** Karlstad. Telefon **054-118777**

Materialförvaltare Bo Cider, **Skolgatan 12, 66060** Molkom. Telefon **0553-10378**

Registrator Sonja Peterson, **Ölmegatan 9 A, 65230** Karlstad. Telefon **054-119411**

Ledamot Eivor **Lantz, Lindersvägen 5, 66302** Hammarö. Telefon **054-525757**

Styrelsesuppleanter Bertel **Swansson, Brunskog, 67030** Edane. Telefon **0570-55023**

Gunhild Svensson, Odalvägen **15, 65350** Karlstad. Telefon **054-531448**

Janet Leffler, Trumberget 5, 66300 Skoghall. Telefon **054-513711**

Valia Johansson, **Industrigatan 12 E, 66100** Säffle

Revisorer Inger **Prånge**, Karlstad
Gunnar Jonsson, Säffle

Revisorssuppleant Bengt **Tholin**, Karlstad

Valberedning Ulla Larsson, **Edsvalla**.
Telefon **054-39117**

Allan Johansson, Säffle

Gunnar Bergström, Karlstad

Ordförande avtackade **avgående** styrelseledamoten **Annette Stenbäck** (Ingrid Johansson ej närvarande). **h e t t e** tackade genom att **läsa en** dikt av Per Johannes, **se** sida **19**.

Styrelsemöte

Styrelsens **sammansättning** efter konstituering framgår av ramad spalt ovan.

Till ombud vid riksstämman i Uppsala **15-16** augusti valdes Lars-Gunnar Sander och Bernhard Granholm.

Föredrag vid årsmötet 1992 av Anders Sandin

In- och utflyttning i Ransäter

Anders Sandin var platschef i **Munkfors** och senare VD i Uddeholm Strip Steel i **Munkfors åren** 1974-1989. Han har i sitt arbete insett värdet av att hantera och **vårda** dokumenten i sitt företag. Han **skriver** i Tema **Arkiv**, tidskrift för Näringslivets **Arkivråd(NLA)**, i **artikeln** "Är företaget utan rötter?": "Det finns i allmänhet inte **någon** given punkt i ett företags batteri av **mål** och **delmål** som säger att man skall bilda arkiv som skall göra framtida efterforskningar möjliga. Att **beräkna** lönsamhet i ekonomiska termer av att **hålla arkiv** är utomordentligt svårt och **följaktligen struntar många** företagsledare i detta och orkar heller inte fatta ett **policybeslut grundat på vad man brukar** kalla 'icke-kvan erbara fördelar.'" Han **skriver** vidare: "Det finns (dock) eldsjälar och entusiaster, som finner stort nöje i att gräva i företagets historia och samla **på** sig dokument, som **beskriver** den nuvarande verksamheten."

Järnbruk i Värmland bruksdöd

Under 1600- till 1800-talen fanns i **Värmland** 100-200 järnbruk. Under 1800-talets senare hälft började en tillbakagång av **bruksverksamheten**. Olika forskare har visat att orsakerna till **bruksdöden** var ett samspel mellan en teknologisk omvandling som **förutsatte** mer storskalig drift, i synnerhet naturligtvis efter **götslätsprocessernas** genombrott och **efterfrågeändringar** på den **internationella** marknaden. Därtill kom **förändrade konkurrensförhållanden** mellan bruk till följd av **järnvägens** tillkomst, varvid vissa **produktions-**heter kunde dra fördel av de sänkta

transportkostnaderna. Dessutom fick man konkurrens från andra näringar **när** det **gällde** skogen, som ju dittills i huvudsak **använts** som bränsle i **järnframställningen**.

1890 fanns nio anläggningar i länet med mer än hundralet arbetare: **Munkfors, Hagfors, Lesjöfors, Alvsbacka, Charlottenberg, Edsvaila, Björneborg, Nykroppa och Borgvik.**

Yrkesbeteckningar

Smed är ett **tänjbart** begrepp. En **definition** kan vara: "person som yrkesmässigt utför **tillverkning** eller **förädling av järn**".

Mästare. En mästare per **skiftlag** i

varje anläggning svarade för verksamheten. Han fick namn efter typen av anläggning, t ex **smältaremästare, vällugnräckaremästare** eller **valsmästare**. I **kyrkböcker** och mantalslängder står det ofta enbart **mästersmed**.

Mästersven var mästarens närmaste man.

Dräng (koldräng, smeddräng) är en vanlig titel på **smedernas drängar**.

För att uppnå de olika **yrkesnivåerna** måste man avlägga prov. Detta reglerades på samma sätt som för skräväsendet. T ex **så** måste den **mästersven**, som ville bli mästare tillverka en **stångjärnshammare**. Administrativt och juridiskt lydde **järnhanterings** arbetare under ett särskilt ämbetsverk, bergskollegiet, upprättat 1637 och 1649. Dessa **hammarsmedsordningar** var i kraft t o m år 1859.

Ransäter

Under 1890-talet ökade arbetsstyrkan vid **Munkfors** bruk (då belaget i Ransäterns sn) med 600 man. Tillväxten vid **Munkfors** kunde **således** ensam mer än uppväga den nedgång som orsakades av **nedläggningar på andra håll** i länet.

Anders Sandin blev intresserad av **hur bruksdöden** påverkade människors **flyttningar**. Han har därvid studerat **kyrkoarkivets** flyttningsslängder samt volymer i **bruksarkiven**. I de senare finns bl

Fig 1 Bruken i Värmland 1800-1869

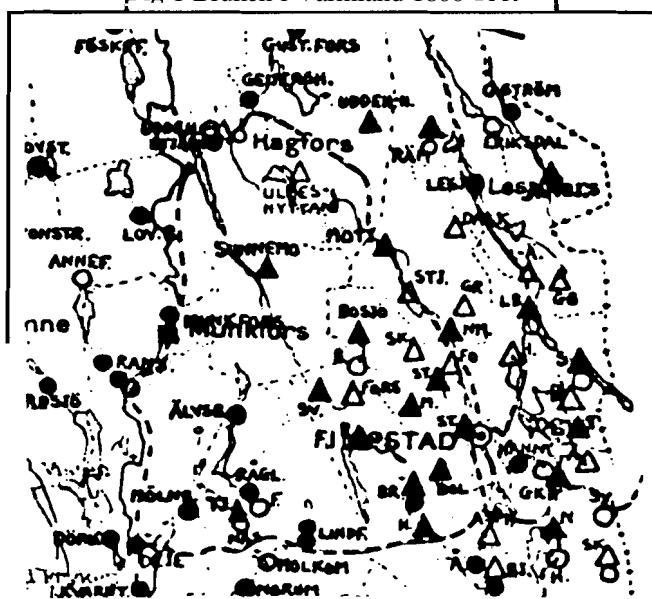
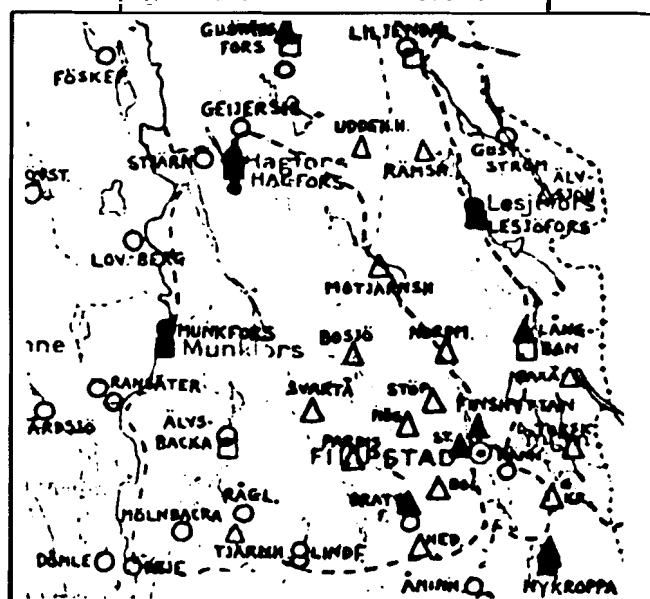

Fig 2 Bruken i Värmland 1870-1924

Förklaring av figurerna i fig 1 och 2. Triangel = hytta. Cirkel = järnbruk. Kvadrat = martin- eller bessemerverk. Fylld figur = igång under hela angiven period. **Källa:** Jalmar Furuskog - De värmländska järnbruken

a **dagsverksböcker, mantalslängder** och avräkningsböcker. För ett år, **1875**, finns t ex i **Munkfors Bruks arkiv 39** volymer. Det totala beståndet för hela arkivet är **3597** volymer. Detta arkiv finns i Forshaga-depån och är tillgängligt via **Värmlandsarkiv**.

Anders **Sandin** fann att antalet in- och utflyttande var ungefär lika under **undersökta** åren. Han fann vidare att man **inte** tog yrket med sig utan sökte nya yrken.

Aren **1860-1895** skedde följande inflyttningar av smeder och bruksarbetare till **Munkfors Bruk**

Från socken	Antal	Bruk
Eksbärad	38	Halgå, Föskefors
Norra Råda	37	Stjemsfors, Loviseberg
Gustaf Adolf	16	Uvanå, Gustafsfors, Geijersholm
Nedre Ullerud	16	Mölnbacka, Kvarntorp, Dömlé, Dejefors
Eda	12	Charlottenberg m fl
Sunne	12	Stöpafors, Rottneros
Ransäter	11	Ransätersbruken
Hvitsand	10	Vägsjöfors
Lungsund	7	Ackkärr, Bjurbäcken, Åminnefors
Nyed	6	Alvsbacka (Östanå)

Flertalet av smederna **behöll** inte sitt gamla yrke vid Munkfors Bruk. Den gamla smides-**tekniken** fanns ju heller inte kvar på den nya orten utan modernare **teknik** hade börjat tillämpas varför man inte **längre** hade **användning** för sin **yrkeskunskap**. Antalet flyttningar redovisas i diagrammet i **fig 3**.

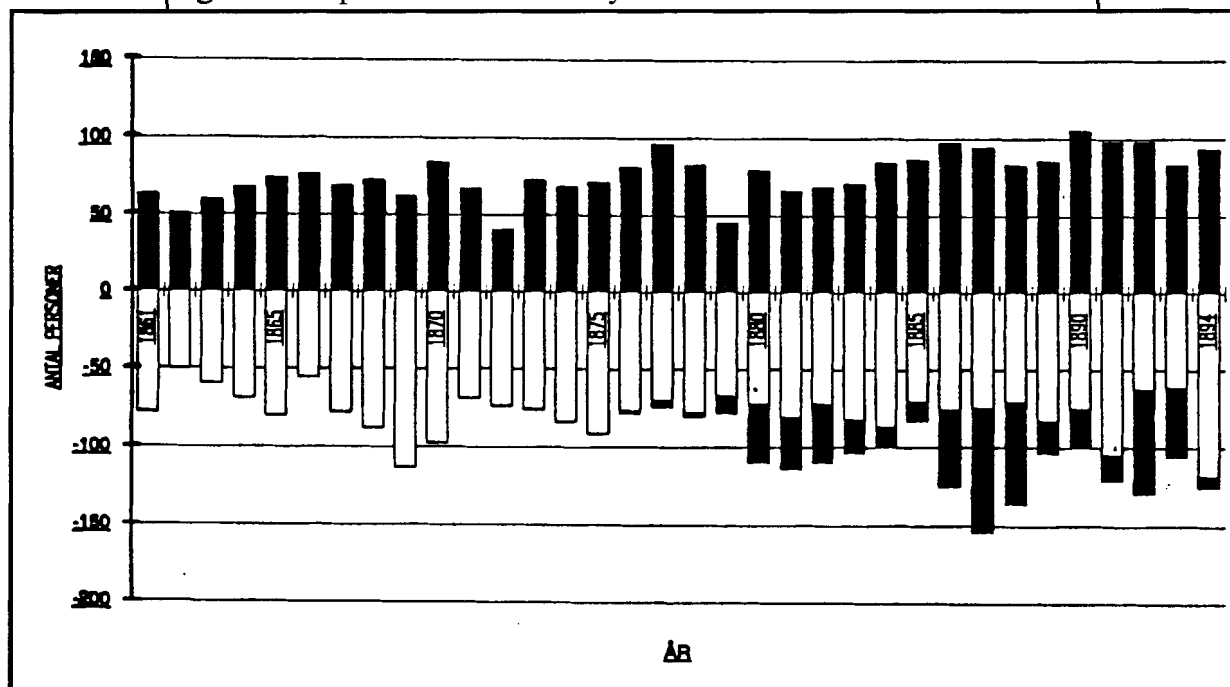
Anders **Sandins** undersökning är inte klar utan han ämnar fortsätta vidare med sin undersökning på åren efter **1895**.

BGM

Källa: Anders **Sandins** manus

Inflyttning

Fig 3. Antal personer in- och utflyttade i Ransäters socken 1861-1894

Utflyttning

De svarta delarna av staplarna för utflyttning anger emigranter till USA. Källa Anders **Sandin**

Släktforskar dagarna 15-16/8 1992 i Uppsala

Bokning av logi skall göras snarast. Närmaste hotell är Hotell Scandia, tel 018-20 02 80. Enkelrum 475:-/natt, dubbelrum 525:-/natt. Vårt bokningsnummer: CM 767.

Ur programmet: SSFs årsmöte. Valloninvandring. Av kunglig börd. Husförhör och folkbokföring. Äldre invandring från Estland och Livland.

Det nya landsarkivet. Dialektinspelningar. Amatörforskning och universitetsforskning. Vad är en gen?

Se programmet på sid 23

Värmländska och dalsländska järnbruk och hamrar

Denna **sammanställning** är **tänkt** som en hjälp för den som forskar om smedsläkter. Dessa var ofta mycket rörliga och flyttade mellan bruken. En hög **skuldsättning** var ofta inget hinder då en **bruksägare** kunde "köpa loss" den smed som han vilie ha, alternativt kunde den som ägde flera bruk flytta smederna mellan dessa så som han fann bäst. De flesta uppgifterna har hämtats från **Jalmar Furuskogs doktorsavhandling**. De **värmländska** järnbruken, 1924. Trots titeln **innehåller** denna bok inte alla **värmländska** bruk, utan "bara" bruken i **Värmlands län**, **vilket** innebär att de **värmländska** bruk, som ligger i **Örebro län** inte tagits med. Jag har sökt dessa i andra **källor**, men kanske inte fått med alla.

I databasen som utgör grunden för denna **utskrift** finns även uppgift om **grundare**, om denne är **känd**. Ett "w" i **kolumnen** för "Nedlagd" anger att resp. bruk var i **drift** 1924, då Furuskog skrev **sin bok** Jag gör inte **anspråk** på att vara någon expert på detta område, utan har bara försökt att **sammanställa** de uppgifter som finns i den litteratur som jag haft tillgång till. Jag tar **gärna** emot **tillägg** och rättelser till denna lista och **vill** då naturligtvis ha **källhänvisning** för dessa.

Bergsnärningen och städerna

Furuskog berättar bl a följande, då det gäller **forskning** kring järnbruk och hamrar (s. 180f): "Före 1637, då Bergsamtet inrättades, förekommer

sparsamma uppgifter om de olika bruksföretagen. Man är i huvud **sak** hänvisad till **jordböckernas** uppgifter. Ytterst få privilegiebrev är bevarade **från** denna tid. De **stångjärns** smedjor som byggdes före 1620 förlades uteslutande inom bergslagen. Man kan skilja mellan **bergsmanshamrar** å ena sidan och **stångjärnsbruk** å andra sidan, de senare anlades av **städernas** borgare. Dessa kom i första hand från Karlstad och Kristinehamn, i andra hand från Göteteborg och Mariestad. Uppförandet av järnbruken gick **därför** "hand i hand" med grundandet av städerna i slutet av 1500- och **början** av 1600-talet. Det kapital som blev grunden för järnbruken kom till största del från borgarnas handel. Karlstad blev stad 1584, medan Kristinehamn fick sina privilegier först 1642. Detta påverkade uppkomsten av järnbruken och dess **lokalisering**. De första brukspatronerna var borgare i Karlstad och de flesta tidiga **stångjärnsbruk** anlades vid strömmar, som "ej **lägo** allt för avlägset från staden". Bruken kring Kristinehamn tillkom några årtionden senare.

Följande geografiska faktorer har påverkat lokaliseringen av **stångjärnsindustrin**:

Avståndet till bergslagen.
Avståndet till Väner eller vattendrag, som hade förbindelse med Väner.

Vattenkraft.

Kolskog.

Närhet till en stad.

Karlstadsborgare som anlade järnbruk i Värmland:

Borgmästaren Henrik **Kolthoff**: Dömler, Alster, **Lindfors** och **Mångshyttan**, Sonen Hennan **Kolthoff**: Edsvalla. Borgmästaren Johan **Börjesson**: Munkfors, **Ransäter** och **Sunnemo**, Brodern, **borgmästaren** Gustaf **Börjesson**: **Brattfors**, Alvsbacka, Föske och **Råglanda**.

Johan **Börjessons** svärfar Olof **Eriks-son-Spak**: Kvarntorp.

Gustaf **Eriksson**: Norum och Bada.

Jöns Gudmundsson: Döde.

Sven Gudmundsson: **Näshammaren**.

Sven Bengtsson: **Ackkärr**.

Lars **Ingemarsson**: Alvsbacka.

Olof **Christoffersson**: Edsvalla.

Erik **Hindersson**: **Forsnäs**.

Torbjörn **Nildman**: bruk i **Fryksdalen** under senare delen av 1600-talet.

Flera av dessa var även rådmän och borgmästare i Karlstad.

Kristinehamnsborgare som anlade järnbruk i Värmland:

Borgmästaren Olof **Persson Jernfelt**: Björneborg,

Svärfadern J. G. **Erasm**: Jonsbol.

Tullinspektören **Crispin** Flygge: **Älvbro**.

Fru **Sigrid Ekehielm**: **Niklasdamm**.

Borgmästaren Nils Olofsson **Waernmark** Krontorp.

Kjell Åberg, Mellerud

Litteratur: Almquist, J.A, **Bergskollegium** och bergstaten, i Meddelanden från svenska **riksarkivet**, ny följd 2:3, 1909. Edestam, A, De dalsländska järnbruken, 1977 Furuskog, J, De **värmländska** järnbruksbygderna, 1924.

Från malm till rakblad

Med rubriken "Järnhistorien skall locka turister till Bergslagen" i Nya **Wermlands-Tidningens** (NWT) 29 april 1992 berättar NWT att **fyra** värmländska kommuner - **Hagfors**, Munkfors, **Filipstad** och **Storfors** - startat ett samarbete för att presentera **industrikulturen** i Bergslagen för gästande turister.

NWT **skriver**: "Att Bergslagen förknippas med **järnhantering** sedan

medeltiden är något som kan utnyttjas **turistiskt**. Det **finns** många olika **anläggningar** som tillsammans speglar verksamheten och **utvecklingen**. En samlad lansering ger besökaren en resa i tid och rum längs **jämet**s väg från malm till rakblad."

I **projektet** ingår till att **börja** med **Långbans gruvby**, **Bjurbäckens** slussar, **Munkfors** gamla **bruk** och **Hagfors**

järnvägs- och **industrimuseum**. Det finns enbart inom Värmland minst **ett** 20-tal **anläggningar** av kulturhistoriskt värde som ska kunna **ingå** i **projektet**. Idén kan **därför växa**. **Sedan** är **intelligande** Närke i fråga om begreppet Bergslagen en integrerad del. När **kulturturpengarna** tar slut i kommuner och **landsting** så **finns** fortfarande behovet av att **samla**, **vårda** och visa **våra** kulturella skatter.

Harald Persson

Järnbruk i Värmland och Dalsland

Anlagda före 1900. Sammanställt av Kjell Åberg, Mellerud

Hammare	Socken	Anlagd	Nedlagd	Hammare	Socken	Anlagd	Nedlagd
Abrahamsfors bruk	Ekshärad	1774	1795	Finshytte bruk	Färnebo	1643	1666
Ackkärrs bruk	Lungsund	1620	1877	Fogdhytte hammare	Färnebo	1647	1689
Adolfsfors bruk	Köia	1744	1888	Fors hammare, se Lindfors			
Adolfsfors Ned., se Noreborg				Fors kronohammare, se Storfors			
Allströms bruk, se Alstrum				Forsbacka bruk	Mo	1720	1843
Alsters bruk	Alster	1640	1854	Forsnäs bruk	Alster	1628	1862
Alstrums bruk, se Alsters				Forsnäs bruk	Sunne	1637	1862
Andersfors bruk	Varnum	1858		Fredros bruk	Gunnarskog	1743	1869
Annefors bruk	Sunne	1798	1859	Föske bruk	Nyed	1636	1855
Antonströms bruk	Sunne	1760	1865	Föskefors bruk	Ekshärad	1755	1884
Asphytte bergsmansham.	Färnebo	1620	1689	Gammalkroppa bruk, nedre hammare	Kroppa	1611	1841
Asphytte kronohammare	Färnebo	1545	1738	Gammalkroppa bruk, övre hammare	Kroppa	1811	1691
Bada bruk	Fryksände	1649	1878	Geijersholms hammare	Gustav Adolf	1731	1889
Berga hammare, se Lerafors				Gladåkers bruk	Karlanda	1823	1865
Billingsfors bruk	Steneby	1738	w	Glasfors bruk	Giava	1692	1883
Bjuggfors bruk	Färgelanda	1761	1826	Glumshammaren	Väse	1644	1873
Bjurbäcks bruk, v:a ham.	Lungsund	1602	1890	Gräsbojsjö hammare	Färnebo	1637	1861
Bjurbäcks bruk, ö:a ham.	Lungsund	1611	1890	Grässbols hammare, se Kvarntorps			
Björkefors bruk	Sunne	1695	1854	Gunneby bruk, se Letafors			
Björneborgs bruk	Visnum	1656	w	Gunneruds bruk	Alster	1645	1862
Blombacka bruk	Nyed	1882	w	Gustavsfors bruk	Torrskog	1747	1909
Bofors bruk	Karlskoga	1646	w	Gustavsfors bruk	Gustav Adolf	1746	1908
Borgviks bruk	Grums	1627	w	Gustavsströms bruk	Gåsborn	1749	1897
Boms bergsmanshammare	Färnebo	1641		Gårdsjö bruk	b Ämtervik	1694	1875
Borseruds hammare	Nyed	1638	1670	Hagfors bruk	Norra Råda	1873	w
Bosjö bruk	Kroppa	1611	1740	Halgå bruk	Ekshärad	1833	1884
Bosjö bruk, se Gräsbojsjöhytte				Hallefors bruk se Gustavsfors bruk			
Brattefors hammare se Spjutbäcken				Hanefors bruk	Tösse ?	1687	1838
Brattfors hammare	Brattfors	1615	1918	Hennekehammar	Färnebo	1606	1889
Bro kronohammare	Varnum	1584		Herrhultshytte hammare	Färnebo	1621	1689
Brunsborgs bruk	Brunskog	1686	1882	Hillringsbergs bruk	Giava	1806	1885
Bäckefors bruk	Bäcke	1767	1858	Häljebodafors bruk	Eda	1796	1880
Bäcks Öv/Ne hammare, se Krontorps				Hättsjöhytte hammare se Bosjö			
Böckelshammaren	Nyed	1642	1883	Hättälvs hammare	Kroppa	1600	1845
Charlottenbergs bruk	Eda	1827	1906	Håkanbols bruk	Nysund	1679	1889
Dammhammaren	Färnebo	1625	1685	Högfors bruk	Gräsmark	1744	1878
Degerfors bruk	Karlskoga	1655	w	Hökebro bruk	Nyed	1641	1883
Deglundsfors bruk, se Geijersholm				Jonsbols bruk	Visnum	1684	1886
Deje(fors) bruk	Uiierud Nedre	1862	1873	Karlsdals bruk	Karlsdal	1670	
Didriksfors bruk	Rämmen	1814	1890	Karlsfors bruk	Sillerud	1748	1876
Dömle bruk	Uiierud Nedre	1628	1884	Katrineholms bruk	Steneby	1796	
Edsvalla bruk	Nor	1644	1914	Knappfors bruk	Bjurtjärn	1659	
Emilsdals bruk	Långserud	1842	1855	Kollerö bruk	Sundals-Ryr	1725	
Eriksdals bruk	Gåsborn	1751	1844	Kolsaters bruk	Långserud	1694	1877
Femtå bruk	Norra Ny	1837	1865	Konradsfors bruk	Östmark	1838	1867
Fengersfors bruk, se Lise-fors				Koppoms bruk	Järnskog	1838	1897
Filipstads hammare se Vikhytte				Kortfors bruk	Karlsdal		
				Kristinedals bruk	Fröskog	1840	1876
				Kristinefors bruk	Vitsand	1803	1878
				Krontorps bruk	Visnum	1682	1871
				Kungsskogshytte bruk	Lungsund	1678	1876
				Kvarntorps bruk	Uiierud Nedre	1628	1877
				Kymsbergs bruk, se Högfors			
				Kålsätters bruk, se Kolsäter			

Bruk	Socken	Anlagd	Nedlagd	Bruk	Socken	Anlagd	Nedlagd
Lanfors bruk, nedre ham.	Bjurtjärn	1687		Rådanevors hammare	Ödeborg	1732	
Lanfors bruk, övre hammare	Bjurtjärn	1666		Råglanda hammare	Nyed	1630	1877
Lennartsfors bruk	Trankil	1832	1877	Sandvikens hammare, se Bjugg-			
Lenungshammars bruk	Karlanda	1823	1865	fors			
Lerafors bruk	Sunne	1724	1794	Saxå hammare	Färnebo	1633	1858
Lersjöfors hammare, se				Segersfors bruk	Arvika	1839	1868
Lerafors				Sjöhammaren, se Ämttjärn			
Lesjöfors bruk	Rämnen	1675	w	Skarpeds bruk	Sunne	1694	1880
Letafors bruk	S Finnskoga	1729	1871	Skarphytte hammare	Kroppa	1651	1850
Lidefors bruk	Nysund	1686	1894	Skillingfors hammare	Skillingmark	1798	1885
Likanå bruk	Dalby	1837	1862	Slöjdefors bruk	Ransäter	1761	w
Liljenbergsfors bruk	Valbo-Ryr	1764	1831	Snarkils hammare	Sillerud	1721	1877
Liljendals bruk	Rämnen	1764	1890	Spjutbäckens hammare	Kroppa	1605	1859
Lillfors bruk	Kroppa	1605	1865	Spjutbäckens hammare	Varnum	1630	1868
Lindfors bruk	Nyed	1630	1883	Stenarsby bruk se Kristinedals			
Lisefors bruk	Fröskog	17%	1882	bruk			
Lovisebergs bruk	Norra Råda	1756	1874	Stjärns hammare	Norra Råda	1669	1887
Loviseholms bruk	Töftedal	1747	1847	Storfors hammare	Kroppa	1588	1898
Lundsberg ham seAckkär 2				Stömne bruk	Stavnäs	1693	1891
Lyreds hammare	Edå	1838	1879	Stöpafor bruk	Sunne	1747	1878
Långbans hammare	Färnebo	1632	1808	Stöpsjöhytte hammare	Färnebo	1635	1689
Lövstafors bruk	Karianda	1841	1868	Svaneholms bruk	Svanskog	1694	1884
Lövstaholms bruk	Lysvik	1750	1880	Svartsångs hammare	Kroppa	1635	1861
Matlångs hammar	Lungsund	1630	1861	Svenseruds hammare	Ölme	1639	1686
Mitandersfors hammare	Bogen	1841	1874	Sälboda bruk	Gunnarskog	1763	1882
Molkoms bruk	Nyed	1629	1861	Sölje bruk	Stavnäs	1798	1889
Morastforsen, se Charlotten-				Torsbacka hammare, se Hane-			
berg				fors			
Moriansfors hammare	Bnmskog	1783	1882	Torsby bruk	Fryksände	1693	1878
Munkfors bruk	Ullerud Övre	1670	w	Torskebäckens hammare	Färnebo	1608	1664
Myrmansfors bruk	Rämnen	1808	1890	Träskogs hammare	Gunnarskog	1754	1869
Mångshammaren, se Böckel-				Töcksfors bruk	Töcksfors	1797	1872
shammaren				Uddeholm bruk	Norra Råda	1668	w
Möinbacka bruk	Ullerud Nedre	1628	1895	Upperud hammar	Skällerud	1674	
Mörttjärnshytte hammare	Färnebo	1652	1689	Uppsala hammare	Ed	1661	1685
Niklasdamms bruk	Varnum	1666	1863	Uvanå bruk	Gustav Adolf	1829	1874
Nolby bruk	Brunskog	1740	1782	Valåsens hammare	Karlskoga		
Nordmarkshytte hammare	Nordmark	1647	1670	Vassgårda bruk	Varnum	1658	1868
Nordsjö bruk, se Råxed				Vikhytte hammare	Färnebo	1609	1612
Noreborgs bruk	Köla	1751	1885	Vitlanda hammare	Tösse	1691	
Norums bruk	Nyed	1630	1873	Vägsjöfors bruk	Vitsand	1743	1882
Nyhytte hammare	Färnebo	1605	1681	Välsforsens bruk	Fryksände	1786	1823
Nykroppa hammare	Färnebo	1621	1669	Vågsätters bruk	Valbo-Ryr	1764	
Nykroppa kronobruk	Färnebo	1588		Yngshytte hammare	Färnebo	1621	1681
Näshammar	Nyed	1639	1856	Äminnefors hammare	Lungsund	1630	1890
Oleby bruk	Fryksände	1693	1838	Ämots bruk	Brunskog	1809	1882
Persby hammare	Mo	1694	1843	Ärås hammare	Södra Råda	1685	1875
Ransätters bruk	Ransäter	1646	1883	Ästeby hammare	Fryksände	1644	
Reinholdsdamms bruk, se				Älgå bruk	Älgå	1686	1877
Råxed				Älvbro bruk	Varnum	1656	1862
Reinholdsfors hammare	Mangskog	1761	1882	Älvbro bruk	Kroppa	1661	
Rinnefors bruk	Brunskog	1695	1868	Älvsbacka bruk	Älvsbacka	1642	1893
Rottnedals hammare	Sunne	1693	1880	Ämttjärns hammare	Visnum	1694	
Rottneholms hammare	Sunne	1691	1880	Ölmskogs bruk, se Svenserud			
Rottneros bruk	Sunne	1630	1880	Örlingshytte hammare	Gåsborn	1673	1748
Ränkeforsen, se Lennartsfors				Öxnäs bruk	Högsäter	1726	
Råxeds bruk	Gunnarskog	1763	1882				

Smedregister

Sten Östlund i Leksand har upprättat ett datorregister skrivet med DISGEN över smedsläkter. Föreningen har erhållit en utskrift av ett alfabetiskt sökreger. Registret finns i VSFs arkiv. Registret innehåller ca 2300 namn. Bland namnen märks Gustaf Fröding, Erik Gustaf Geijer, Selma Lagerlöf och Agnes von Krusenstierna. Bland smedsläkterna finns ca 195 st med namn Maxe. Nedan följer en förteckning över de namn som ingår i registret.

Släktnamn samt enstaka patronymikon (son- och dotternamn)

Adamsdr, Agardh, Albrechtsson, Aldrin, Alexandersdr, Amundsdr, Andrews, Ankarcrona, Arfvedsdtr, Arfwidsson, Armistead, Arnesson, Asplund, Axelsson, Becker, Berg, Bergbohm, Bergia, Bergius, Bergman, Bergsten, Bernhardsson, Birath, Birgersson, Björklund, Björkman, Bjöm, Björnsson, Blend, Blomquist, Blomstedt, Bondesdr, Borgman, Branzell, Braswell, Bredenberg, Brodin, Brunzell, Bryntesson, Carlin, Cole, Cox, Crona, Cronquist, Dahlgren, Dahlström, Dufva, Duncan, Ekman, Eliadr, Elisdr, Elofsdr, Engelbrechtsson, Enåström, Estridsen von Danmark, Fahlstad, Fassing, Flodin, Florin, Folkasson, Fomell, Forsell, Forsström, Fowler, Fredman, Fredriksson, Fresk, Friberg, Frödén, Fröding, Gefvert, Geijer, Geisler, Giöstaftsson, Gormsen von Danmark, Grahn, Granat, Greelsdr, Gullberg, Haller, Hambn, Hamberg, Hamilton, Hane, Hastings, Hed, Hedberg, Hedenblad, Hellichius, Hellsén, Hellström, Henriksson, Herzing, Hindersson, Hindriksson, Hjalmar, Hofgren, Hollsten, Holmberg, Holt, Homsby, Hoyer, Hult, Hättström, Högberg, Höijer, Ingolsdr, Israelsson, Jefvert, Jibreus, Johannesdr, Jonasdr, Kamberg, Kankanien, Karlberg, Kindlund, Knutzen, Koch, Kolloskär?,

Kopp, Kullberg, Kuligren, Källström, Lagerlöf, Lambert, Lastbom?, Lenngren, Levin-Duncan, Lidström, Lilibjöm, Lillia, Lmd, Lindberg, Lmde, Lindkvist, Lindstedt, Lloyd, Logan, Ludvigsson, Lund, Lundberg, Lundeil, Lundkvist, Luthman, Lybeck, Lööf, Magnusson, Malmberg, Mathisson, Matsson, Matthews, Maxe, Miller, Miliken, Milis, Minnessköld, Moberg, Molin, Moyle, Munson, Murray, Möleryd, Nelsson, Norman, Norrman, Nyberg, Nyman, Nyström, Nävenfeldt, Orr, Oskarsson, Ovena, Paulsson, Petersen, Reichold, Resberg, Rmgberg, Rudin, Rudine, Rydberg, Sandberg, Sandell, Seidelius, Shafer, Shearer, Sjöberg, Sjögren, Skans, Smith, Solberg, Sols, Sonesson, Sonisdtr, Spaak, Sprowl, Staplin, Starck, Stjernlöf, Strömberg, Styrgren, Ståhl, Ståhlberg, Stålnacke, Svedberg, Svärd, Söderberg, Söderlund, Tegnér, Thagard, Thoeler, Thorner, Thorsson, Thyberg, Tiderman, Tolsson, Torp, Torstensdr, Tranaea, Tranberg, Traynor, Tunell, Uppström, Valdemarsdr, Vennervik, Vilhelmsson, Vreine, Wallroth, Wennerström, Werner, Willbagger, Wiveg, Wulff, Wylie, Zetterkvist, Ågren, Åhrlin, Öfvensdr, Öster, Östlund, av Oldenburg, de la Paz.

Patronymikon där såväl -dotter som -son förekommer

Abram, Abraham, Anders, Bengt, Börje, Christopher, Daniel, Erik, Gullbrand, Gunnar, Gustaf, Göran, Halfvard, Hans, Håkan, Isak, Jacob, Jan, Jean, Johan, Jon, Jordan, Josef, Jöns, Karl, Lars, Måns, Nils, Olof, Ol, Per, Peter, Samuel, Segol, Sven.

von-namn

Heland, Holstein, Krusenstierna, Oldenburg, Sverge.

Bo Cider och Bernhard Granholm

Regementsmuseet

De flesta kom aldrig åter

I vackert vårväder samlades drygt ett dussin släktforskare den 8 april vid kasernvakten 12, Karlstad. Regementsmuseets föreståndare löjtnant Göran Magnusson mötte upp och berättade inne på museet om detta och Värmlands regementes foma dagar.

Inför regementets 350-årsjubileum 1976 uppdrogs åt Alf Wiman och en arbetsgrupp på 18 personer att organisera ett regementsmuseum. Med fantasi och iderikedom plockades många föremål fram från vindar och ur förråd. Det var faktiskt i grevens tid detta skedde eftersom föremålen ofta bestod av utgången materiel som vid 1980-talets städaktioner i förråden med säkerhet hade försvunnit eller transporterats till FFV för försäljning. Även många gåvor från enskilda har sedan dess tillförts museet.

Senare bildades en museiförening med uppgift att organisera, vårda och visa regementsmuseets innehåll. Nu är föreningen uppdelad i museisektion, 2 fältjägarsektioner, karolinersektion och beredskapssektion med kokvagn modell 1916. Endast 3 aktiva befäl ingår, resten är civila personer med intresse för 12:s historia.

Närke-Värmlands Regemente

Regementets födelseår är 1626 som en följd av 30-åriga kriget i Tyskland. Utskrivning av infanterister skedde i Närke och Värmland. Det blev lång väg för fotfolket att marschera med den tunga muskötén, ammunition och matförråd. Ailmogens kläder av vadmal var från början uniformen och några regnkappor fanns mte då. Centralt upp sydda uniformer kom till först 1683 med regementets färger i rött och blått. DA skulie soldaten inte gömma sig utan synas i så starka färger att massverkan skulle injaga skräck i fienden. Umbäranden, sjukdomar och bristande ork gjorde att många aldrig kom fram. Man räknar med att endast 10-12 % av regementet deltog i slaget vid Lützen 1632. För hembygden var det sorg i många stugor när sonen eller maken aldrig skulle komma hem.

Fortsättning nästa sida

Fortsättning Regementsmuseet Värmlands Regemente

1682 infördes en ny härordning i det att inskrivning av medelta soldater påbörjades. Denna levde kvar till 1901 och på 1970-talet beviljades den siste indelte soldaten i Värmland, Steen i Torsby, avsked. 1812 delades regementet upp i två delar. Värmlands rege-

mente fick regementskassan och Närkes regemente fick regementsknappen. Regementsmuseet visar i över-skadliga monteringar den historiska utvecklingen och alla de strider som regementet deltagit i. Gyllenlöwefejden i Bohuslän och Värmlands gränstrakter slutet av 1600-talet och Krabbefejden i Jämtland samma tid hade främst till mål att binda upp svensk trupp. Det var Danmark och Norge som var våra fiender.

Värmlands regemente var först förlagt till Trossnäs men flyttade 1913 m till nuvarande kasernområde. Från trossnästiden har delar av byggnader på ett skickligt sätt monterats m i museet. I sm heihet är regementsmuseet välskött och har på ett förvånansvärt bra sätt utnyttjat små och tränga lokaler. Vad som händer med museet 1994 fick släktforskarna dock inte svar på.

Harald Persson

Boställen för befäl

Björn Traung har från 1938 tjänstgjort vid Värmlands regemente och är väl mest känd under sitt tidigare namn Björn Lindgren. Efter förvaltningstjänst i Karolinen från 1974 avgick Björn Traung från aktiv tjänst 1981 med kaptens grad. Efter pensioneringen började ett intensivt arbete med att forska och sammanställa uppgifter främst om underofficerare vid Värmlands regemente. Detta utvidgades snart till att omfatta även regementets historiska bakgrund.

Nytt från Värmlands Släktforskarförening har läst delar av avhandlingen som är omfattande. "Boställen. leverne i helg och söcken på Trossnäs falt och kasern" berättar just det som titeln anger, människans förutsättningar i krigaryrket. Texten i detta kapitel är i en lätt flytande prosa, fylld med sakuppgifter om trossnästiden 1834-1912, ritningar till byggnader och med i vissa fall unika bilder och teckningar. Det rikhaltiga bildmaterialet fordrar dock en god tryckteknik och vi hoppas att författaren ska kunna finna förlag som kan ge ut materialet i bokform.

Ur kapitlet Boställen:

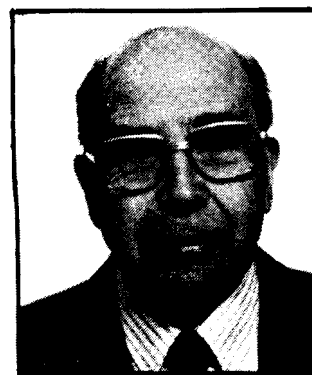
Fasta boställen för befäiet går tillbaka till Karl XI:s indelningsverks dagar. Allt befäiet fick sm avlöning från gårdar som låg mom regementets och kompaniets område. En av gårdarna utsågs som boställe åt dem. Fanns mgen lämplig gård lät man bygga sådan. Övergångsvis kunde inkvarteringssättning i pengar eller "naturapersedlar" utga.

Boställestilldelningen som lönesystem upphörde 1875. Systemet hade betydelse mycket för underofficerarna. De blev ett med bygden och folket där de bodde. De skötte sina gårdar väl och var relativt välbärgade genom den inkomst bostället gav.

I samlingarna "husesyainstrument", som upprättades bl a vid från- och tillträde, kan man följa hur befäiet bodde på sina boställen. Till en början spartanskt. Blev med tiden bättre med särskilt märkbar förändring in på 1800-talet.

I fråga om de olika byggnadernas utseende och exteriörer fanns noggranna föreskrifter. Till en början påverkades utformningen av innehavarens status. Regementsofficerarna skulie ha både manbyggnad och ladugård "överallt färgad". Överofficerarna (kompaniofficerarna) skulle endast få manbyggnaden "överallt färgad" och ladugårdar endast på knutarna. På underofficerarnas boställen överströks endast knutarna samt kring fönster och dörrar. Korpralen och knekters hus färgades allenast på knutarna men mte runt fönster och dörrposter. I ett avseende var militärbostäderna lika - färgen skulie vara röd. Det blev en gradbeteckning på vad slags befäl som bodde på gården. Åtminstone blev det så till en början.

Det var ändå inte dåligt sört för underofficerarnas bostadsförhållanden. Vid nybyggnad följde man normen för subalternofficerarnas boende och ortens utformning för bebyggelse. Följande hus skulle uppföras:

Kaptén Björn Traung

ett väningshus, helst av sten eljest av trä "i de bygder, där sten ej fanns" en murad källare, ett vishus (matförråd), en sädes- och mjölbod i tvenne underbodar och loft över, ett hemlighus (utedass), ett vagns- och redskapshus, helst sammanbyggda, ett stall med fyra knutar ett fähus med skulle, en foderlada, ett brygghus (tvättstuga), ett svinhus samt utom gården kölna (torkrum för t ex malt eller lin), badstuga och ängslador där dessa var brukliga. Om svinstia, höns hus, gåshus, smedja och sjöbod samt humlegård och trädgård hade den tillträdande bostadsinnehavaren att "förlika sig" med den avträdande.

Husets storlek beräknades efter det hemmantal som gården räknade och naturligtvis efter rang och värdighet hos den som skulle besitta bostället. Alla träbyggnader sattes på tillräckligt hög stenfot för att förebygga röta (Detta har dagens byggmästare glömt bort, arkitekterna har nog aldrig vetat om det. Red anm). Gropar ordnades runt ladugårdar för att tillvarata salpeterjord. Salpeter användes vid krutillverkning.

Fortsättning nästa sida

Da var ont om den varan inom landet. **Ladugårdshus täcktes** med halm och rör (strå av högväxt **grässläkte** med stor vippa).

Husesyn **förrättades** vart tredje år och **vid från- och tillträde**. Alla **skavanker** som upptäcktes fick "avghende" **betala**. **Vid tillbyggnad** **han** **ning** **för kostnaderna** av "tillträdande".

Många exempel belyser invecklade **spörsmål** som rättsmyndigheterna hade att ta **ställning** till i bostäilefrågor.

Från 1833 begränsades tilldelning av bostäilen radikalt. Endast **regementschefer**, **majorer**, **skvadrons- och kompanichefer**, **regements- och mönsterskrivare** samt **fanjunkare** och **två sergeanter** på varje kompani eller en **sergeant och en furir (den äldste)** tilldelades **boställe**. Alla övriga **bostäl- lm** utarrenderades och **inkomsterna** gick till löner **för** indelta befäl som inte **hade boställen**.

Underofficersbostället innehöll nu van-

ligen sal, två kamrar, kök, källare, rum för tjänstefolk och arbetare allt efter behov. När slutligen de två **grupperna** av underofficerare - den värvade och den indelte - i och med **1901 års härordning likställdes** i tjänstgöring, **löneförhållanden** och **ställning** i Övrigt hade den indelte underofficeraren förberett sig för d— övergång ända **sedan bostället som löneform drogs in 1875**.

Harald Persson

Anbytarträff i Väse

Anbytarträffen i Väse hembygds- gård 9 maj samlade 15-20 personer; bland dem en medlem boende i Tranås.

Vice **ordförande** i Väse hembygdsförening, Karl-Erik **Oskarsson**, hälsade välkommen med att **läsa** Gustaf **Frödings** dikt "Släktvisan" varefter **VSF-**medlemmen David **Eng**, Väse, berättade något om **pågående aktiviteter** samt om byggnaden **där träffen ägde rum**, dvs hembygdsgården. David Eng är även **amatörarkeolog**. Han har bl a varit med vid utgrävningen vid **Edsholms borg** i Grums i vinter. Under

sommaren **1991** grävde man ut gravar från 400-talet vid Helgetorp i Väse. I en av gravarna fanns tillsammans med en begravd kvinna även **resterna** av en hund. I sommar skall en utgrävning företas i **Ölme**. Man **har** även i **Gunnarskog** börjat att gräva fram en gård som blev öde under digerdöden.

Om hembygdsgården berättade David att byggnaden tidigare stått i **Ve** och **där** tjänstgjort som tingshus.

Släktböcker

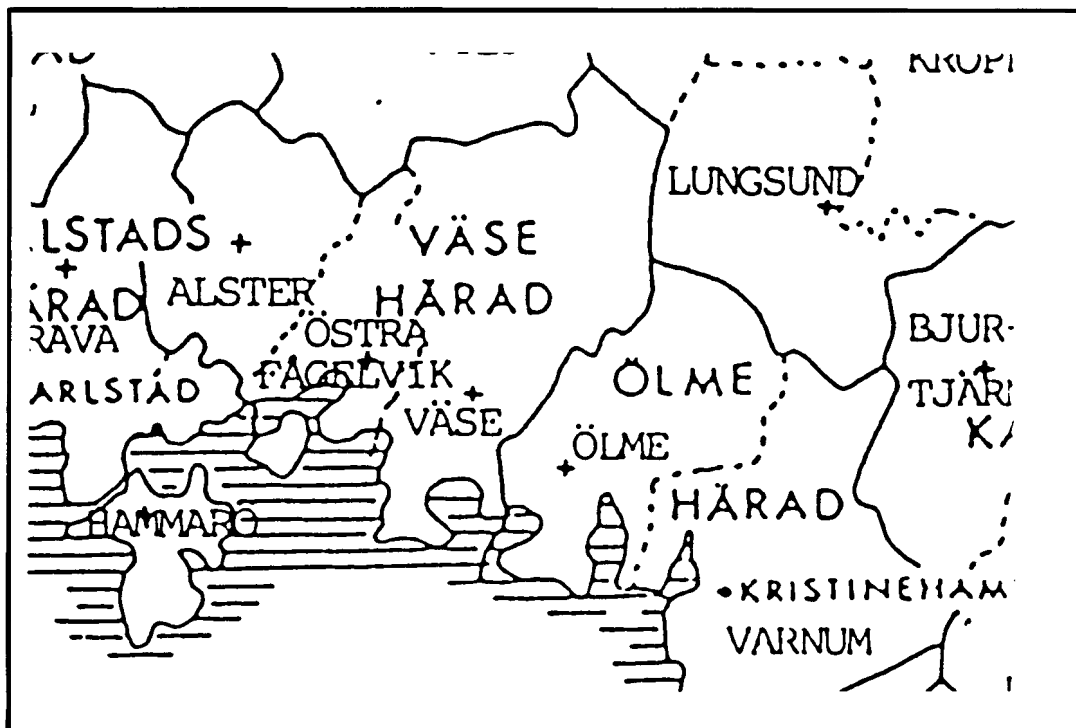
En samling **släktböcker**, donerade till hembygdsgården av släktforskaren Hel-

mer **Rydén** under **dennes** livstid, togs fram. De **består** av ett **10-tal** handskrivna böcker med register, De är **välskrivna**, noggrant **uppställda** och **lättlästa**. En av **träffdeltagarna** gjorde den **reflexionen** att dessa **böcker** borde **mikrofilmas**.

Vid presentationen av deltagarnas **forskningsobjekt** nämndes **släktnamn** som **Höj**, **Hagfelt**, **Bryngel** och **Lingneil**. **Sammanställning** av de före **träffen** **insända förteckningar** på **forskningsobjekt** kommer att presenteras i ett **kommande nummer**. De som hade sänt **förteckningar** är: **Stina Olsson**, **Thomas Starck**, **Margaretha Karlsson**, **Mechtild Sääv**, **Anders Frisk**, **Ingrid Johansson Sommarrovägen**, **Ingrid Johansson Värmlandsgatan**, **Anette Carlsson** och **Ann Marie Martinsson**.

Hembygdsföreningen ger ut en tidning, Väseräven. "Räv" är **enligt** trovärdiga **källor** en **benämning** på Väsebor. Enligt samma **källor** är det **Ölmeborna** som står för detta signum. Vi skall citera tidningen i kommande nummer.

Bernhard Granholm

Karta över Vase härad

Järnbruksarkiv

Ur **Arkivatlas Värmland** har hämtats uppgifter om vilka **järnbruksarkiv** som finns hos **Värmlandsarkiv**.

Arvika: **Brunsborg**, Gladåker, Glasfors, **Hillringsberg**, Lenungshammar, **Lyred**, **Moriansfors**, **Reinholdsfors**, **Rinnfors**, **Sälboda**, **Åmot**.

Eda: **Adolfsfors**, **Charlottenberg**, **Koppom**.

Filipstad: **Bosjö**, **Brattfors**, **Dalkarlslytte**, **Forshyttan**, **Gammelkroppa**, **Gustavsström**, **Hennickehammar**, **Lesjöfors**, **Liljendahl**, **Långban**, **Långbansände**, **Motjärn**, **Mögsjö**, **Nordmark**, **Nykroppa**, **Paradishyttan**, **Paradixhyttan**, **Rämmen**, **Saxå**, **Skarphyttan**, **Stjelpshyttan**, **Svartå**, **Torskebäckshyttan**, **Yngshyttan**, **Alvsjöhyttan**.

Forshaga: **Dömlé**, **Kvarmtorp**, **Mölnbacka**.

Grums: **Borgvik**.

Hagfors: **Föskefors**, **Geijersholm**, **Gustafsfors**, **Hagfors**, **Halgå**, **Loviseborg**, **Stjemfors**, **Tranebergshyttan**, **Uddeholmshyttan**, **UHB**, **Ulleshyttan**, **Uvanå**.

Karlstad: **Alster**, **Blombacka**, **Edsvalla**, **Gunnerud**, **Nor**, **Näshammar**, **Alvsbacka**, **Östanå**.

Kristinehamn: **Östra Jonsbol**.

Munkfors: **Munkfors**, **Ransäter**.

Storfors: **Ackkärr**, **Bjurbäcken**, **Lanfors**, **Lundsberg**, **Matlång**.

Sunne: **Rottneros**.

Säffle: **Kohlsäter**, **Svaneholm**.

Torsby: **Bada**, **Femtå**, **Konradsfors**, **Kristinefors**, **Letafors**, **Likanå**, **Löfstaholm**, **Torsby**, **Vägsjöfors**.

Arjäng: **Gladåker**, **Lennartsfors**, **Snarkil**.

Örebro län: **Degerfors**, **Karlsdal**.

Av dessa **bruksarkiv** är **Degerfors** bruksarkiv det största med 11168 volymer (369 hylimeter). **Munkfors** bruk har 3230 volymer (172 hm), **Nykroppa** bruk har 2985 volymer (100 hm) och **hagfors** bruk har 2571 volymer (100 hm) för att nämna några av de största arkiven.

För att forska i ovannämnda arkiv bör man ta kontakt med Värmlandsarkiv i förväg. Flertalet volymer förvaras i depån i **Forshaga** och tar någon dag att få fram.

Rariteter

Biblioteket hos **Carlstads-Gillet** är mte stort. **DH** är **bildarkivet** betydligt mer omfattande. Men biblioteket rymmer några rariteter, som en **släktforskare** sätter värde på.

Där finns bl a inbundna årgångar av **Carlstads Tidningar** 1804, tryckeri **Emanuel Nordholm**, och **Carlstads Tidning** 1806-1808, 1812-1825, 1830-1833, tryckeri **G Wallencrona**. Tidning betyde med den tidens språkbruk egentligen underrättelse och det är underrättelser som dessa tidningar **innehåller**. Där kungöres födelsedagar, **dödsfall** och födde precis som i dagens tidningar. Det är här som skrifternas värde ökar för **släktforskaren**. Nog har vi fått **känning** av den knapphet på uppgifter som **kyrkböcker** i **början** av 1800-talet **innehåller**. Om böckerna ens finns.

Det känns riktigt att kunna bläddra i **originaltidningar**. Man kommer närmare till att förstå den tidens **tankesätt** när man **läser** t ex om **sparbanken** i **Karlstad** som bekantgör hur insättarna fördelar sig **på** pigor, drängar, handlare etc. Eiiier den fullständiga redogörelsen från **Wermlands läns Hushållningsällskap** som nämner **malmfynd** i **västra Värmland**. Utöver **lokalnotiser** innehåller tidningsnumren även artiklar om länet. **Början** göres litet trevande med korta meddelanden om händelser i andra **länder**, naturligtvis huvudsakligen **krigsnotiser**.

Det är **förvånansvärt** hur mycket som ryms **på** den lilla pappersytan, **sedes=cirka** A5. Tidningarna utkom en gång i veckan. Prenumeration kostade **drygt** 3 riksdaler i **början** på **århundradet** och tidningarna kunde **hämtas** på tryckeriet i **Karlstad**. Aven **utbärning inom staden** förekom mot **något** högre pris. Staden var inte stor **på** denna tid. Den omfattade nuvarande **Tingvalla innanför** broarna jämte **några** utgårdar som **Herrhagen**, **Sandbäcken**, **Våxnäs** etc. Viken och **Marieberg** var sankmarker utan **bebyggelse**.

Harald Persson

Nysunds födelseböcker

I **Nysunds** födelseböcker finns på försättsbladen antecknat var böckerna är köpta. Del av **Nysund** har ju tidigare tillhört **Värmland**. Nu finns dock hela **kyrkoarkivet** samlat under **Örebro län**. Arkivalierna fram t o m 1860 finns i **Uppsala landsarkiv**. **Anteckningarna** återspeglar dock den dubbla **tillhörigheten**.

I C:1 (1687-1698) står: "Anno 1670 köptes denna Kyrckiebook Om Hindrici tyds Uthi Öhrebros Marchnads

för at **intächria** alt Hwad som Nödigast **Nytigast** wara kan, **dät** som **Länder** Guds til ähra och den **Christeliga** Sunds **försambling** till **åminnelse**.

Anno 1639 wardt Sunds Nya Kyrckia först **Nybygd.**"

I C:2 (1698-1738) står: "Anno 1697. I **Fastings** Marknaden uti **Christinehamb** Kiöpte **Nysunds Försambling** af **Kyrkiomas medel denna book til Kyrkians behoff för 6 R. 16 öre Lopes.**"
Gun Albinsson-Karlsson

Arkivtips - Vädret i Filipstad

Undertecknad har till **Värmlandsarkiv skänkt** en hel del material och bland detta finns sammanhängande **väderuppgifter** som berör **Filipstad**. De är upptecknade av **min** faster **Greta**

Bronell (1892-1988) och av hennes morfar apotekaren i Filipstad **Robert Wilhelm Ringström** (1829-1919).

Ullagreta Carlsson, Bromma.

Kyrkoarkiv

Man **finner** ibland i Litteraturen små kommentarer om **arkiv**. En som hade **sinne** för detaljer var **Fritiof Nilsson Piraten (1895-1972)**. I **novellsamlingen "Historier från Färs"** skriver han följande om kyrkoherde **Silvius** i berättelsen "Mannen som blev ensam":

"Det är ovisst **varifrån** mästern **Vanteck** (berättelsens huvudperson) flyttade till **socknen**, säkert är att han mte var född **där**. Han kom dit som en främling och förblev en **främling**.

Man **får** anta **att** doktor **Silvius** **känt** till **hans** födelseort eller **föregående** hemvist men han **anförtrodd** aldrig smvetskap **åt** kyrkböckerna, en **underlåtenhet** som jämte flera andra brister i **bokföringen** sedermera **påtalades** av prosten Hagel."

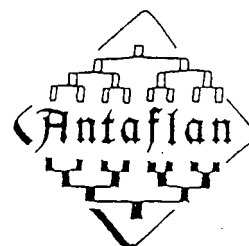
Sådana brister i **bokföringen** känns kanske **igen**, i detta fall enligt Piraten en "Klen präst, **enstöring**, **vurmig** med blommor". I andra fall **fanns** **andra** orsaker.

Falska uppgifter

Kan man lita på källorna?

Intuitivt har **väl** många den känslan **att** det man **läser** i arkiv är historisk sanning. Där **finns** ju **källorna** och **närmare ursprunget** än **så** kan man mte komma. Men man skall inte vara helt säker. Det **finns** **förfalskningar**. Det **finns** exempel på där **arkivmaterialet** från början är en **förfalskning** och det **finns** exempel på **där** "forskare" gått m och ändrat uppgifter i materialet.

Ett exempel på det förstnämnda fann Thord Byhmd med stor sannolikhet nyligen på landsarkivet i **Hämsand**. En forskare hade **funnit** ett flyttningsbetyg som **enligt** uppgift var **utfärdat** i Filipstad. Men forskaren **kunde** mte **finna** **någon** person i **Filipstad** med angivet namn. **Thord** Byhmd upptäckte då att i st f **underskriften** på flyttningsbetyget som **normalt brukar** vara "Pastor **Loci**" (pastorn **på** orten) **så** stod något **oläsligt** som möjligen **kunde tydas** som ett namn. I kombination med att **sökt** person mte gick att **finna** **så** kan man **misstänka** att betyget var förfalskat.

Nr 18

En antavla med anor från **finska släkten Hämsäläinen**. Antavlan är insänd av

Gunhild Svensson
Box 8067
65008 Karlstad

Antavla för
Gunhild Skogström

18

Fortsättning
Generation VI
% HENRIKSSON-HAMALAINEN f
1711 i Kjömsberg, G m
97 PERSDTR GERTRUD f 1707 i
Digerberg.

910425

Från andra föreningar

Karlskoga **Degerfors** släktforskar-klubb har haft årsmöte. F n är ordförandeposten vakant. Som **medlems-tidning** har man del i "Strödda annotationer". **Kontaktperson** För denna är Anna Landgren. Under 1992 kommer man **att** ge ut en ny **släktforskarför-teckning**.

Föreningens **adress** är: c/o Chester **Serrander**, Lämås Björkängen, 691 91 **Karlskoga**.

Datorkraft

Nytt från Värmlands **Släktforskarföre-ning** har gått m i dataåldern. **Tidningen** **datasätts** av **Consulting Data** i **Karlstad**.

Aven **redaktionen** arbetar med dator. Detta gör att bidrag till oss kan **sändas** även via diskett. **Datafilema** skall **skri-vas** i **ASCII-format**. **Såväl** 3" som 5 1/4" **disketter tas** emot - helst 5 1/4". **Upplysningar** kan **erhållas** av red. **Såväl** hand- som **maskinskrivna** manus är dock även i fortsättningen välkomna.

Skämt och allvar

I TV-programmet **Lönnå** med **gäster** relaterade **Lönnå** den 6 maj 1992 vad han hört var en **definition** av en bibliotekarie:

En **god** bibliotekarie bör vara **inbunden**, rak i ryggen och ha många goda sidor.

Föreningar som vi byter medlemsblad med

Det var några föreningar som vi mis-sade i uppgiften i nr 1992:1

Förening	Tidning	Utgivn.ort
Oberoende	Glimten	Partille
Ådalens SF	Ådalingen	Kramfors

SENASTE NYTT OM LANDSARKIV

10 juni kommer några tjänstemän från kulturdeparte-mentet till Gamla Badhuset i Karlstad för att **sammanträffa** med företrädare från arkivinstitutioner och näringsliv i Värmland.

18 Antavla för: **GUNHILD SKOGSTRÖM(SVENSSON) f 1916 i Grums(S)** samtliga anor från S-lan

Gen: I Nr : 2-3(1)	II 4-7	III 8-15	IV 16-31	V 32-63
2 SKOGSTRÖM KARL LUDWIG f 1889-12-25 Portilla, Gums	SKOGSTRÖM VALFRID LEONARD f 1842-10-12 Mo	SKOGSTRÖM JOHAN 1807-09-03 Gillberga	SKOGSTRÖM ANDERS 1774- Gillberga-	SKOGSTRÖM YLLS Gisslebyn, Långserud 1750- JEANSDTR RRIITTA Gisslebyn, Långserud 1753
		----- HAMMARIN MATILDA 1818-11-17 Prästg, Färgelanda	----- ANDERSDTR CAJSA 1776- Gillberga-	-----
1 Ansökare: SKOGSTRÖM GUNHILD f 1916-04-18 Gums	LARSDTR SOFIA f 1845-02-07 Karbelhagen, Gums	-----	-----	-----
		-----	-----	-----
3 JANSDTR CAROLINA f 1891-04-23 S Finnskoga	MATTSSON JAN f 1855-12-16 Wålsjöberg, S Finnskoga	JOHANSSON MATTES 1822-04-08 Wålsjöb, S Finnskoga	MATTESSON JOHAN 1795- Björkasen-	SIGFRIDSSON MATTES Kjærnberget 1744- JOHANDTR LISA 1751-
		----- HALVARSDTR MARTHA 1831-01-10 Wålsjöb, S Finnskoga	----- ERSDTR BRITTA 1799- Bjurberget-	-----
-----	NILSDTR-SKARP KAJSA f 1854-11-17 Höjbråten, Rögden	-----	-----	-----
-----		-----	-----	-----

910425

Docent Eric de Geer vid Uppsala universitet är kulturgeograf och historiker. Han har studerat migration (folkflyttning) och då speciellt vallonernas flyttningar. Han tillhör de Geersläkten som kom till Sverige 1627.

Vallonernas vag till Sverige

Vallonien var i mitten av 1400-talet ett relativt självständigt område. Det låg nära det hertigdömet Burgund, som regerades av Karl den Djärve. 1477 stupade denne hertig vid slaget vid Nancy.

På 1600-talet existerade ett kungarike Liège. Området kan dock betecknas som oroligt. Åren 1500-1832 förekom 618 fältslag.

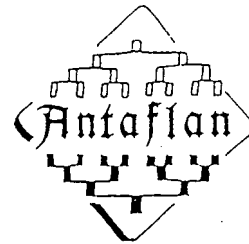
Strax norr om Liège ligger samhället Geer. Därifrån kommer de Geersläkten. Louis de Geer grundade ett handelshus i Amsterdam. Hans fartyg gick regelbundet till Sverige med arbetare. Ca 1600-1625 flyttade mestadels specialister på träkolsmilor. 1627 flyttade som nämnt Louis själv till Sverige. Från den tiden dominerade smederna. 1652 utverkade spanjorerna "exportförbud" på valloner.

Kontrakt upprätiades för de inflyttade arbetarna. Ca 1000 valloner flyttade hit på kontrakt; till med sina familjer utgjorde inflyttningen 2500 personer. 20 % av arbetarna återvände till hemlandet.

Kerstin Modén och Bernhard Granholm

Föredrag av docent Eric de Geer hållet på biblioteket i Grums 1991-11-14.

Litteratur: Bernt Douhan: "Vallonerna i Sveriges". Fataburen 1981. "Arbete, kapital, migration". Uppsala 1985. "Bruk i Uppland". Uppsala 1991. Erik Holmkvist: "Bergslagens hyttspråk". Uppsala 1945. Gudrun Högberg: "I fädernas spar". Uppsala 1983. Karl Kihlbom: "Vallonerna". Stockholm 1958. K G Hildebrand:

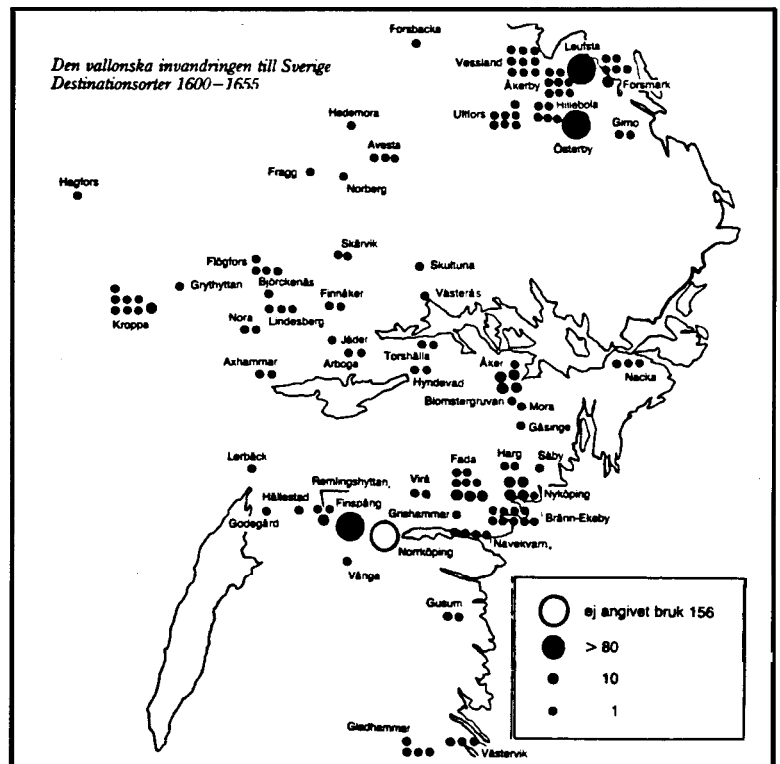
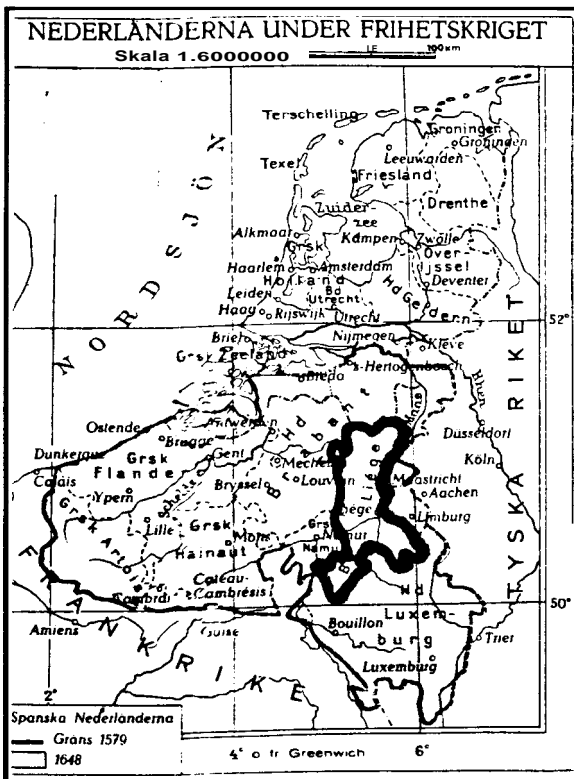
Nr 19

Jag sänder en antavla Över mina släktled med förhoppning att den är av värde för framtida släktforskare eller andra nutida.

Werner Persson
Herrgårdsgatan 1
65101 Karlstad

"Fagerstabrukens historia", del 1. Sigvard Montelius: "Fagerstabrukens historia", del 4. Bertil Boëtius: "Gruvornas, hamrarnas och hyttornas folk". Runblom - Svanberg: "Det mångkulturella Sverige". Bolin-Carlsson: Historisk atlas.

Markeringarna för Norrköping anger i första hand inresehamn (ej destination). De flesta valloner (841 huvudmän) anlände under tidsperioden 1699-1655. Ytterligare 29 ankom 1656-1699

19 Antavla för: OSKAR WERNER PEHRSSON Säffle.

Gen: I Nr : 2-3(1)	II 4-7	III 8-15	IV 16-31	V 32-63
2 PERSSON OSKAR EDVARD f 1888-02-19 Ölme d 1976-12-24	MAGNUSSON PER ADOLF f 1843-11-09 Grava d 1900	BENGSSON MAGNUS 1806-12-21 Alster 1853-12-03 LARSDTR CAJSA 1819-01-20 Grava 1851-07-14	MÅNSSON BENGT 1775-1823 Alster- MÅNSDTR ELLICKA 1781-1859 BENGSSON LARS 1782-1833 Grava- ANDERSDTR STINA 1792-1846 Grava	----- ----- ----- ----- ----- -----
1 Ansökare: PEHRSSON OSKAR WERNER Säffle	ANDERSDTR STINA f 1850-08-01 Wase	JANSSON ANDERS 1825-07-13 Ölme JANSDTR STINA 1824-04-29 Wase	TÄNFELDT JAN SOLDAT 1795- Ölme- JANSDTR ANNA 1794-1829 Ölme- PETTERSSON JAN 1802- Wase- NICSDTR HAJA 1782-1862	----- ----- ----- ----- ----- -----
3 SVENSSON AUGUSTA EMILIA f 1895-11-08 Ölserud d 1984-02-29	SVENSSON LARS f 1850-06-27 Ölserud d 1929 OLOFSDTR AUGUSTA f 1863-09-07 Bro d 1922	LARSSON SVEN 1818-08-30 Ölserud OLSDTR MARIA 1822-10-20 Ölserud 1894-02-28 ANDERSSON OLOF 1828-04-27 Huggenäs 1865-05-17 JANSDTR MAJA-LISA f 1831-01-07 S Ny	SVENSSON LARS 1786-1831 Ölserud- DANIELSDTR KJERSTIN 1787-1839 SVENSSON OLOF 1785-1831 SVENSDTR ANNA 1784-1851 Ölserud- DANIELSSON ANDERS 1801-1879 Huggenäs- PERSDTR KAJSA 1803-1857 Bro- BERGSTRÖM JAN SOLDAT 1795-1831 Grums- ANDERSDTR LISA 1796-1870 Bro	----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- ----- -----

910309

Ur Färnebo härads domböcker på 1600-talet

Ett arvsskifte 1680

Näst Exhibierades fölliande arfskifte effter domaren s(al). Jöns Olofsson på Bolhyttan, som effterföllier:

1:o Att **Modren** effter **sin willia tagher af sm treading uthi** däh fasta, och Löösoöre, sina **Kiörkekläder**, sm häst, sm giästsäng, och **därpå** war **hennes** såns **Håkans** filt, **sin Nattsäng**, på giästsängen war en **Bulster**, ett **lakan**, 3 små ömegåt, ett **grönt** förut: **däss uthan Untess** henne en **brat**, ett **Taakkläde**, en **Silf-skål**, en **Bryggepanna**; The öfrighe Löösooron **delte** sigh emillan **Håkan, Oluf, Tore, Marit, Ingial, Elin** och **Karin Jönssöner** och **d(öttra)r** med **Låt (=lottdragning)** och **Sämia**, att hwar fångnade sm **deel**. **Döttrama** hade och **alla** sina men med sigh.

2:o **Så bestodo** the och alle **Samteligh Sin S(al)**. **Faders** Testamente till **Brodren Håkan** Jönsson, hans **hustro** och **arfvingar**, att han Skulle **ågha** för **sin Wård** och **Skioöttzell** under förällrdrama i deras **lifstijdh**, **utan(för)** arf och **Löss(e)n** den andre **tredingen af** dät fasta, **uthan** att **Klander el:r efftertahl**, och fil **inlösa** den **tredie tredingen** nu Straxt **af** sina **merarfvingar**, Item (likaledes) den **första** som **Modren behåller** effter **hennes dödh** the bestod **alia** then **wärdering på denna 3/3 äller** m toto **1/8** dels **uthi** alt **Bolhyttan** för **Sex läster Jäm**, löper **så 2 läster** på hwar **treading**,

warandes i **penningar** till 48 Rdr.

Item för **Torpet Lungznäs å 20 faat 40 Rdr**. Item för **1/32 deel** eller en **half Sextondedeel** i **Brattfors** 60 Rdr. **År** så **Summan af dheth** fasia's wärde som **byttess** 148 Rdr. där till lade **Håkan emoth 2 skinn** för **Jämknig** 2 Rdr. SA

Kjell Åberg, medlem i Värmlands Släktforskarförening, doktorerar i Göteborg i ämnet brottsforskning i domböcker

att på 3 bröder och 4 Systrar **uthi 150 Rdr**, löper på hwar **brodren 30 Rdr** och **15 Rdr** på hwar **Systran**;

Item for 2 hästar 8 Rdr, för Redskap 10 Rdr, Hakan gaf åter 2 till Jämknig, löper till hwar **brodren 4 Rdr** och till hwar **Systran 2 (Rdr)**. **Slötz** SA när Hakan i **Rätt(e)n** uthwijsar **qvittens** att han **har** betalt till **Oluf 34 Rdr**, tiit **Tore 34 Rdr** och **17 Rdr** till hwar **Systran**, höre the **twå tredingar ho(n)o(m)** till; **Jämväl 12 Rdr** till hwar **brodren**, och **Sex Rdr** till hwar **Systran** och för den **tredingen modren innehåller**, SA kan han **få** fasta på heela **1/8 del(e)n**;

Actum ut **Superius**. Loci pastor **Simon, Habor** Olufsson, domare, **Oluf Måns-son, nämbdeman**.

Färnebo härads dombok 1680 1/3 pag. 10

Hur man blev stämd till tinget

Näst blef ogillat det Maneret att **stämma Folck** genom en stämmings **Längd** Reciterande på **Sochnestugun**, effter sådant är **owist**, men **Länsman-nen** fick **ordres** att antingen **siälff munteligen** eller genom stämmings **Zedell** förmedelst **någhot wiss Lefrering** af en **Nämbdeman låta dem framföras**.

Färnebo härads dombok 1673 9/12 pag. 58

30 år efter ett mandröp

Sedan **framkom** **Olof Sånesson** i **Foglesång** **Wo Agunnaryd Sn** och **Sunnerbo** häradt i **Småland**, fullmäktig att fodra **Målsägarerett af länsmanen Henrich Ersson** i **Daghlösvijken** i **Färnebo Sochen** för itt för 30 år sedan **begångitt** mandröp på **Pär Pärsson** i **Älmtåsa** i **Agunnarud S(n)** på **Pärs effterlewerskas** hustru **Karin Nilsd:s wagnar**. **Hwarföre blewo parterne** effter **Lång Daghtingan** omsijder så **förlijkte** att **länsmanen** skulle **Utji itt** för alt giwa samma **Karin Nilsd:r** och hennes **barn 100 dr** **Kopp M:t**. Det **öfrige** är **förr** effter **Kongl. Håfrättens** dom **Clarerat**.

Färnebo härads dombok 1673 9/12 pag. 61

Från blad & FORUM

AnKnytningen 1/1992 (Nyköpings-Oxelösunds Släktforskarclubb) innehåller en efterlysning av **gossen Anders Olsson** f 1799-02-24 i Värmland. Blev 1818 soldat i **Sköldinge** med namnet Hall.

An-Sildet nr 1/1992. **Folkare Släktforskarförening(FSF)**. Ur Nya Norrland Wo d 24/1 1992 har man saxat **artikeln** "Prästkritiken växer mot den nya **folkbokföringen**". **Präster** och **personal** Wo församlingarna är **kritisk** mot lagstiftningen. **Man** beskriver **svårigheter** som

uppstått och har **bestämt** sig för att **trotsa** ett beslut som innebär att de senast den 1 januari i år skulle ha **lämnat** m **kyrkoböckerna** till landsarkivet. **Artikeln** kommenteras med **frågan** "Om prästerna anser sig ha problem nu, vad kommer **då** **släkt-** och **bygdeforskare** att **få** om några generationer?".

På biblioteket i Avesta har man med **FSF** kommit överens om en ny **typ** av abonnemang. För 175 kr får man under ett hr **låna obegränsat** antal mikrokort

och mikrofilmer. Detta gäller även mikrofilmer **från** de nordiska **länderna**. **Övriga får betala 15 kr/volym**. **Tillträde** till **forskarlokalen** under icke-öppetid skall **också** ordnas.

Bävernytt nr 3 okt 1991 (**Hämösands** släktforskarförening). Riksdagsman **Lars Ahlmark ger** i Svenska Dagbladet från den 10 mars uttryck för en oror under rubriken "Ska **kyrkan** bryta **gravrättsavtalet**?". Han hävdar att det finns risk

Fortsättning nästa sida

Emigrantprojekt i Borgvik

Borgviks Hembygdskommitté arbetar sedan i vintras på ett projekt inom ramen "Emigrationens Ar".

Den svenska emigrationen till USA omfattar ca 13 miljon människor, motsvarande 28 % av immigrationen under åren 1820-1970. Från Värmland har utvandrat ca 100000 st och från det lilla **Borgvik** sammanlagt ca 575 under åren 1854-1930, varav ca 260 kvinnor och 315 män.

Dessa siffror kan ställas mot **Borgviks befolkningstal:**

1865 - 1244 st

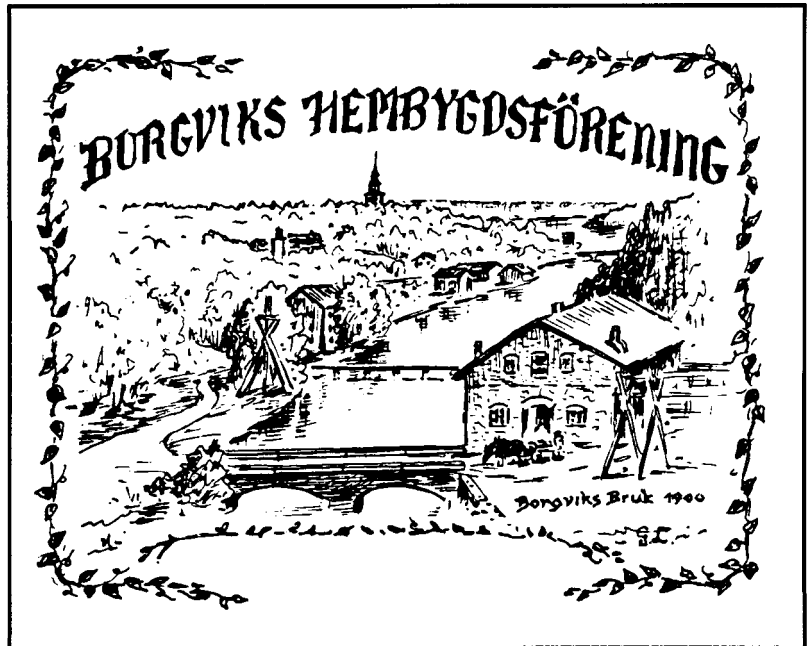
1880 - 1310

1900 - 1423

1907 - 1378

Det är **alltså** en inte obetydlig del av **Borgviks befolkning** som utvandrat. Viika var det som emigrerade? Majoriteten **rubricerades** som hemmason, arbetare, dräng, hemmadotter, **smed-dräng**, piga. Det är lätt att **förstå** att **många** av dessa **tillhörde** en kategori som inte såg stora framtidsutsikter i Sverige.

De **flesta** av Borgviksemigranterna från tiden **kring** sekelskiftet och framåt är iden erade till **familj**, relationer och i **många fall** till bostad men om deras **förhållanden** i det nya landet **k** uppgifterna mera sparsamma. **Hembygdskommittén** söker nu på olika vägar **få** fram mera om deras levnadsöden i

Amerika och hoppas finna sådana **fakta** om en del emigranter att de kan presenteras i en planerad **utställning** om

Borgviks Hembygdskommitté
c/o Hans Hedberg
66400 Grums

emigrationen i **Borgviks** museum i sommar.

Många borgvikare hemma och i **förskingringen** har släktingar i USA. Föreningen uppmanar de som har uppgifter

om emigranter, har foton och brev etc att kontakta föreningen. Enklaste **sättet** är **att** skicka brev eller kort med uppgift om emigrantens namn och eget namn med **telefonnr**, varefter **föreningen** tar kontakt per telefon **eller** personligt möte.

Emigrantforskare, släktforskare, gamla **borgvikare** och alia intresserade **hållas välkomna till sommarens utställning i Borgviks museum**. Där **finns också** en **permanent** utställning om den gamla **jämindustrin och om skogsbruk**.

Hans Hedberg

Fortsättning från sida 16

för att de **s k** eviga gravrättema i vissa **fall** kan komma att upphävas. En ny **begravningslag** har antagits och **enligt** denna består de eviga gravrätterna endast om "**gravrättsinnehavaren** är i livet, **känd** av upplåtaren och släkt med någon av dem som vilar i graven". Lars Ahlmark uppmanar bl a **släktföreningar** att inventera våra gamla kyrkogårdar. Detta ger oss anledning påminna om den **gravstensinventering**, som på initiativ av SSF påbörjats i landet. (Se **NFV** nr 1990:1).

Från blad och FORUM

DALFOLK nr 1/1992 har **folkskolan** som tema. I år är det 150 år sedan Sverige fick sin folkskolestadga och med den en skolundervisning för **alial barn** i hela **vårt land**. *Egil Johansson*, professor vid Umeå universitet, **skriver** "Kan själva orden - ett **grundtema** för kyrkans undervisning" och "Kvinnorna och **lästraditionen** omkring 1700". I den senare uppsatsen **har** Egil Johansson **hämtat** uppgifter från **husförhörslängder** och **katekisationslängder**. I **Leksand** t ex var kring 1600 24 % av

männen **läskununga** och 4 % av **kvinnorna**. 1660-1669 hade **läskunnigheten** stigit till 84 % resp 78 %. 1740 var i Skanör-Falsterbo **läskunnigheten** 90 % för både män och kvinnor. *Folke Hansjons* **skriver** om "Farfars **ABC-bok**". Exempel ur läseboken visas.

JIS-nytt nr 48 februari 1992 (Jämtlands läns släktforskare) har en karta över församlingarna i **Värmlands** län.

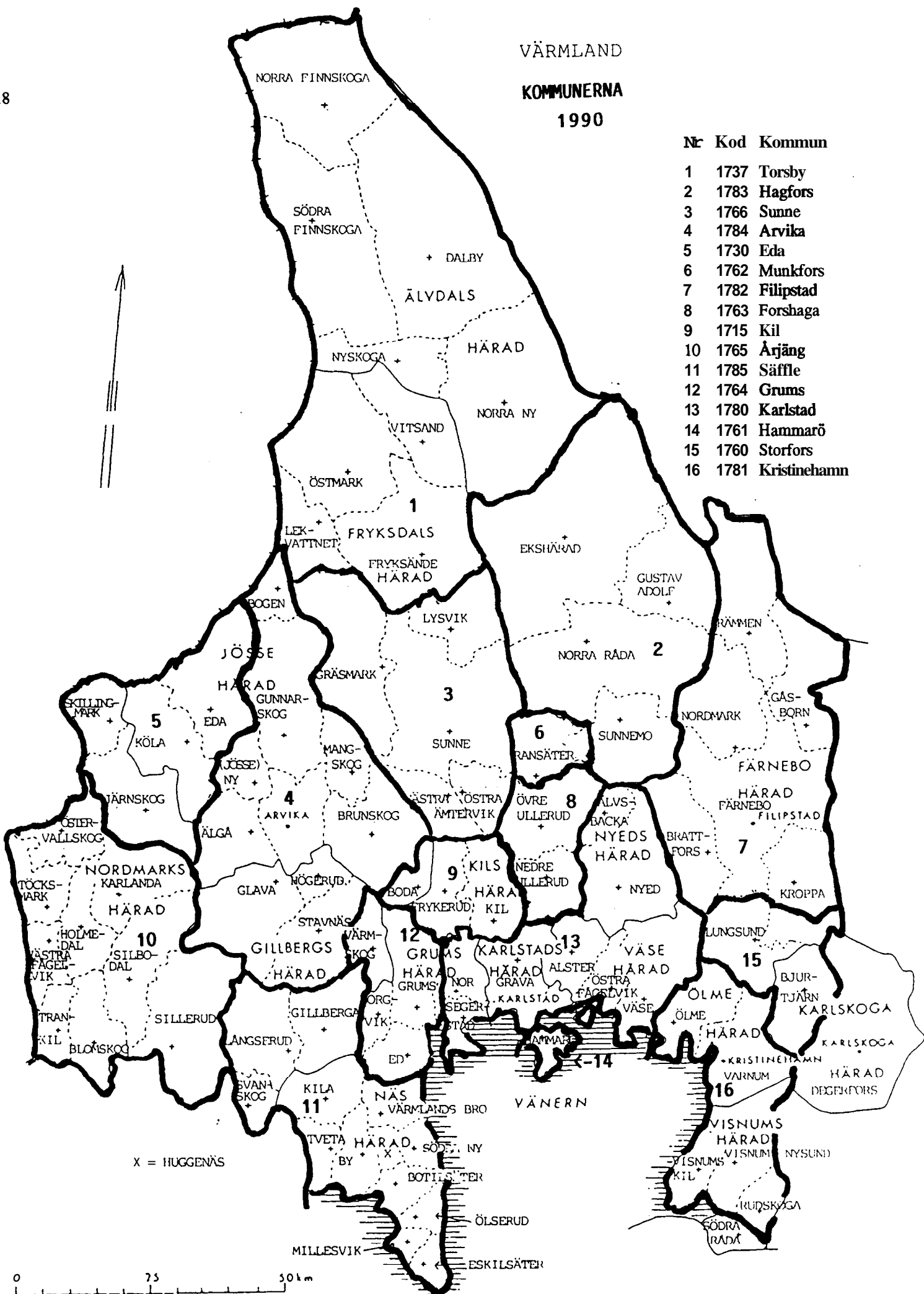
Fortsättning sida 23

VÄRMLAND

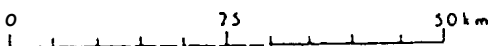
KOMMUNERNA

1990

Nr	Kod	Kommun
1	1737	Torsby
2	1783	Hagfors
3	1766	Sunne
4	1784	Arvika
5	1730	Eda
6	1762	Munkfors
7	1782	Filipstad
8	1763	Forshaga
9	1715	Kil
10	1765	Årjäng
11	1785	Säffle
12	1764	Grums
13	1780	Karlstad
14	1761	Hammarö
15	1760	Storfors
16	1781	Kristinehamn

X = HUGGENÄS

Tingshuset i Häljebol

Föreningen Tingshuset i Häljebol höll årsmöte den 2/4. Peter Olausson, Häljebol omvaldes som ordförande. Övriga styrelseledamöter som omvaldes var Ingvar Dahl, Arvika och Lennart Gustavsson, Säffle. Ragnar Eriksson, Högsäter nyvaldes.

Som vi rapporterade i nr 1991:4 har föreningen förvärvat fastigheten. Boverket har därefter beviljat medel för handikappanpassningsåtgärder och länsstyrelsen medel för renovering av fönster och dörrar. Säffle kommun och Arbetsförmedlingen har ställt två beredskapsarbetare till förfogande. Uppröjning av tingshusets tomt har utförts av medlemmarna. Trasiga hängrännor har bytts ut.

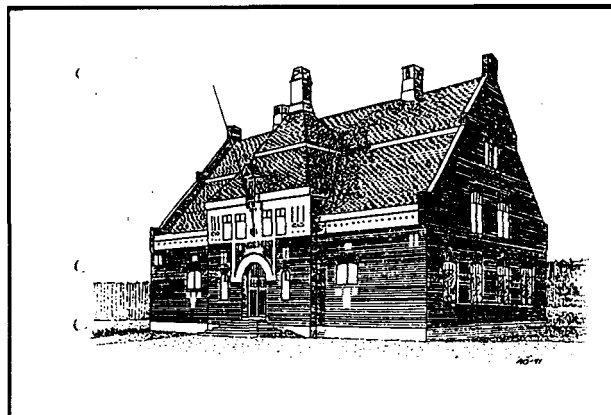
Kontakt har tagits med Emigrantregistret för att påbörja registrering av domböcker. En första skiss till ett krönikespel, byggt på domböckernas vittnesbörd, har utarbetats.

Man hyser tro på framtiden och avslutar årsberättelsen med: "Verksamheten under 1991 har, trots uppgifter, präglats

av entusiasm och tro på projektet - att förvandla tingshuset i Häljebol från ett saktia förfallande tømrosalott till ett vackert kulturminne och ett levande hus för forskning och kultur".

De närmaste planerna är att anordna en dombokskonferens i Häljebol, preliminärt i augusti. Det är projektgruppen "Svenska Domböcker" i regi av Sveriges Hembygdsförbund, Landsarkivet i Göteborg och Historiska institutionen vid Universitetet i Göteborg som står som arrangör för detta. Denna grupp bildades i samband med den dombokskonferens i Göteborg 1991, som vi rapporterade om i nr 1992:1.

Idén med tingshuset i Häljebol är väl värd att stödja. Tingshuset kan bli ett värmländskt forskningscentrum som släktforskare kan ha stor nytta av. Man

Tingshuset i Häljebol byggdes 1908-1909. Det är en imponerande byggnad i tegel och uppfördes då man hade stora framtidsvyer för bygden med bl a planer på jämväg genom Häljebol. 1970 hölls det sista tinget i huset och sedan dess har det den mesta tiden stått öde. Reportage har varit införda i NFV nr 1991:2 och 1991:4

kan stödja projektet med donationer - donatoremas namn kommer att graveras på en minnestavla i tingshuset - man kan köpa en reproduktion av Larz Fribergs fina tuschlavering av tingshuset från 184 (200 kr) och man kan bli medlem i föreningen; årsavgiften är 50 kr. Postgironumret är 55 76 58-2.

BGM

EPILOG av Per Johannes

Stopp! Hejda en stund invid grinden
din blänkande statussymbol,
sen du jagat och jagats som vinden
i färdvägens hetsjakt och vrål!
Lyss till kvällsvindens susning i lunden!

SA lyder dess maning i text:
"Här lades den bäriga grunden,
på vilken din standard har växt."

Träd varsamt på bågande bräder
härinne i minnenas gård!
Här viskas dig sägner om fäder
i mumlande minnesackord.
Här täjjes från hyllor och bänkar.
från långbord och spinnrock och spis
om öden, som släktleden läcker
för den, som är lyhörd och vis.

Hör du intet som viskar därinne
om det du själv stammar ifrån,
och röres du ej i ditt sinne,

då du är en villfaren son.
Ar ömkan blott vad du kan känna
och fnyser om "vurm" eller "larv",
då måste jag smärtsamt bekänna,
att du har förslösat ditt arv.

Men anar du dunket av slagan,
hör du golvurets pendelslag än,
förnimmer du brunsvängelns klagan,
då är du på hemväg, min vän!
DA når dina rötter de flöden,
som styrka åt släktleden ger,
då känner du samklang med öden,
i vilka ditt eget du ser.

Träd åter ur minnenas gårdar,
när klockstapeln kimmrar en kväll!
Kan du höra en maning från vårdar,
från järnkors och mossslupen häll?
"Där dessa har sått får du skörda!"
Besinna dess allvar och märck, att
"som arvet från fädren vi vörda,
skall framtiden hedra vårt verk"

Dikten är hämtad ur "Folkundervisningen i Leksand i äldre tid 1660 - 1860", Falun 1966.

Boken tillägnades Per Johannes på hans sjuttioårsdag den 13 augusti 1966 "med tillgivenhet och tacksam uppskattning av betydande livsgärning i folkbildningens tjänst".

Enl uppgift från adj Olof Anér, Arvika var Per Johannes född i Leksand 18%. Han dog 1982. Folkskolläraryxamen i Uppsala 1919. Folkskollärare i Leksand 1919-38 och i Uppsala 1938-60

Han var bl a också nämndeman, folklivsforskare, hembygdsvärdare och amatörskådespelare (bl a i Himlaspelet). Han var gift med Elvira Jobs. Han har också skrivit en antal böcker samt pjäser för amatörteatern och radioteatern.

Annette Stenbäck

Boftips

GÖRAN WETTERGREN: Grums kommun - en kulturbygd. Karlstad 1991. En välgjord och läsvärd bok av hög kvalitet. Omslaget är **försett** med en avbildning av **Busscentralen** i Grums 1930, den bild som pryder en vägg i entrén på biblioteket. Boken **innehåller** flera **fotografier** varav några i färg, **teckningar** och figurer samt ett tiotal **illustrativa** kartor. Dessa kartor omspänner en tidrymd av ca **7000** år. På kartorna **finns** de **kommungränser**, som **gäller** idag, inlagda och man kan **här** studera var i nuvarande Grums **människor** och olika objekt har **funnits** under olika tidsperioder. Under rubriken "Glimtar ur historien" görs en **ingående** historisk **översikt** som **anknyter** till kartorna. **Man beskriver** det mesta som har med kulturmiljön att göra. I tabeller listar man **värdefulla** miljöer, **förlämningar** och **kulturhistoriskt** värdefulla byggnader.

I min mening **har** boken dock några brister. **Detta** är synd **på** en i Övrigt bra produkt. **Här** och **där** i boken verkar det som om man vill göra **gällande** att det som idag är Gnuns har varit så från **tidernas** begynnelse. Texten "För Grums del kom **Värmskog** också i **fortsättningen** att tillhöra Gillberga härad" är ett exempel på **detta** påstående. Det är en aning oförsynt mot de **infödda** inbyggare som inte varit **Grumsbor** från **början**. Detta mot **bakgrunden** av att de nuvarande **gränserna** funnits i knappt 30 år. Boken hade gett ett trevligare intryck med en mer ärlig **historiebeskrivning**.

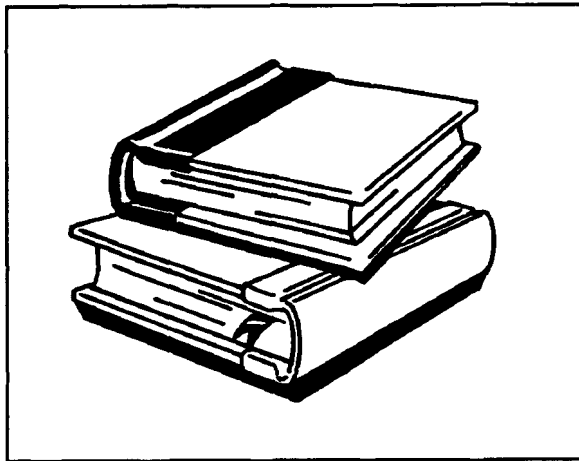
Det hade t ex varit värdefullt om de gamla **gränserna** hade ritats in på någon av de i övrigt utmärkta **kartorna**. Ofint mot Värmskogsboma är även att ge deras härad fel **namn**.

Boken på 192 sidor **finns** att **köpa** på biblioteket i Gnuns och kostar **180:-**.

Bernhard Granholm

Fotnot: **Värmskog** låg i Giiibergs härad. **Gillberga** är **namnet** på **en socken** i detta härad.

TYKO LUNDKVIST: Olåt och munbruk. Angermannia, Härnösand 1977. 202 s. Ur **inledningen**: "Denna bok bör Du icke **läsa**, om Du har en fast tro på att den gamla tiden var en god tid, **då** alla **människor** var ärliga, strävsamma, sedliga och fromma. Du blir endast besviken. Du kommer **också** att bli chockerad av att **här** nämnes fula ord. Förresten skall Du **snart** **finna** under **läsningen** av de gamla utdragen att dagens radikala kulturarbetare, som i moderna **media** rikligen nyttjat besvärjelser som **förstärkning**, eller när argumenten tryter, är lika konservativa, som de som kultiverar (odlar) med **tråplog** och hacka." Man går systematiskt igenom ord och uttryck **hämtade** från **norrländska** **domböcker** under 1600- och 1700-talen, samt **kommenterar** den tidens lagar och värderingar.

Boken realiserades i april i en **bokhandel** i Härnösand. Begränsat antal kan **erhållas** för 30:- (+ ev porto) via red.

BO ÖHNGREN: GEOKOD. *Studia historica Upsaliensia* 86. Uppsala 1977. En **kodtabell** för hela landet över församlingarna ordnade efter den **häradsindelning** som **rådde** 31/12 1910. Den redovisar alltså kommunindelningen 1862-1951. Som bekant **finns** ju

en **kommunkod** för den nuvarande kommunindelningen, men skall man kodifiera äldre material är GEOKOD att föredra. En nackdel är att **häradsindelningar** före 1910 inte redovisas.

OVE KARLSSON: Karl Lärka. Vid **institutionen** för kultur och humaniora vid Högskolan i Härnösand **har skrivits** en uppsats **om** ett gripande **människoöde**. Det är Ove Karlsson, verksam vid Mora bygdearkiv, som **skrivit** om Karl Lärka född 1892 på Sollerön. Det berättas bl a om hur klockaren 1906 trots förbud ringde i klockorna vid begravningen efter Karls far, som förmodades ha **begått** självmord.

MARGARETA GRAFSTRÖM: *Handskrifter med Kulturhistoria. Landsarkivet Härnösand* 1989. Innehåller texter ur olika **källor** från 1600-1800-talen med **återgivning** av texterna, förklaring av förkortningar och **sortbeteckningar** samt **geografiska** och historiska kommentarer. Materialet är hämtat från Norrland, men kan användas även i **Värmland**. Landsarkivarien Carl-Edvard **Edvardsson** skriver i förordet bl a: "Den (boken) fyller ett behov **både** för **egenstudier** och i **studiecirklar**". Högskolan i Härnösand använder boken i sin kurs "Arkivkunskap och Dokumenthantering".

Boken finns att köpa på **landsarkivet** i Härnösand samt hos SSF.

EVA ÖSTERBERG: *Kolonisation och kriser*. Lund 1977. Bebyggelse, skattetryck, odling och agrarstruktur i Västra Värmland ca 1300-1600. Behandlar Arvika, && Gillberga, Grums-Borgvik, Segerstad, Kil, Grava, Tingvalla (Karlstad) och Hammarö.

ANOR SÖKES

Vi upprepar en sökning från förra numret där sockennamnet tyvärr föll bort:

149. Olof Olsson i Gillberga sn avtjänade spöstraff och uppenbar kyrkoplikt **4/8 1839** för inbrottsstöld. Jag har sökt efter målet i domboken för Gillbergs hd, film **YZ2934. Vinteringet 1839** pågår februari-mars; höstinget börjar i oktober. Jag har dock ej funnit det sökta målet.

*Ingegerd Ericsson
Strandvägen 14
660 11 Billingsfors*

154. Jag söker foreldre til: Min bestefar Anders Emil Helligren, f **24/9 1859** i Lirsbyen(?), Fågelvik.

*Grethe Cartridge
Sportsveien 226
N-3.W Sandefjord*

155. Jag söker data om och föräldrar till:

Löjtnanten **Lars Månsson i Örn(e)berg**. Han bodde troligtvis på **Klack-sås** i Fqkeruds socken **1675** och dog troligtvis under tiden **1675-90**. En tid bodde han också på hemmanet **Winterstaden** i **Brunskogs** socken **1671** och före dess på hemmanet Rollesbol (Rolfsbol) i **Värmskogs** socken. Var löjtnant vid **Närkes-Värmlands** regemente och begärde år **1674** avsked från

sin tjänst. Både hans föräldrar och svärföräldrar avled ca **1673-1674**, och han förväntade sig en lång arvsprocess efter dem.

*P Claésson
Hjortgatan 3
510 54 Bränhult*

156. Två av följande sökta personer är enligt flyttbetyg födda i Värmland:

a) **Pehr Wassberg f 1765** i Värmland, ort **okänd**. Enligt uppgifter kom han till Fors i Jämtland **1814**. En son med namn **Olof Pärsson f 1798** finns upptagen i kyrkböckerna. Pehr W säger sig ha **lämnat** kvar sin fru i Värmland. Huruvida det finns fler barn med i bilden vet jag ej. Jag söker även familjen.

b) **Jöns Olofsson f 1755** och hans hustru **Ingeborg Larsdtr f 1756** samt barnen **Brita f 1780**, **Lars 1783**, **Ingeborg 1796**, **Olof 1798** och **Gertrud 1800**. Från flyttbetyg vet jag att **Brita Jönsdtr är född** i Värmland, ort **okänd**. Var de övriga familjemedlemmarna är födda vet jag ej. Familjen flyttade till Fors i Jämtland någon gång tiden **1809-1812**.

*Lena Melin
S Gimonsvägen 71
907 42 Umeå
Tel 090 - 19 03 29*

157. Jag söker uppgifter om:

a) **Olof Olson**. Föräldrar till **Nils Olson f 31/6 1797**, Berga boställe, V Ämtervik, g m **Anna Ersdtr f 13/7 1797**, **Hornäs**, **Ekshärad**.

b) Föräldrar till **Karin (Marit) Mårtensdtr, S Åsskogsberg, Östmark**, g m **Lars Andersson 1709** i **Gunnarskog**. Flyttade till **Amsjön**.

c) Föräldrar till **Jöns Segolsson f ca 1670-1680**, **S H, Övre Ullerud**, g m **Annika Andersdtr ca 1700**.

d) Föräldrar till **Erik Månson f 1723**, **Hornäs**, **S Skoga**, **Ekshärad**, g m **Britta Månsdtr f 1721**.

e) Föräldrar till **Kerstin Larsdtr f 1746**, g m **Håkan Segolsson i S H, d Ullerud**.

*Bruno Göth
Nordvämsgatan 4c
653 44 Karlstad
Tel M4 - 56 4088*

158. Jag söker förfäder till: Anna Lovisa Andersdtr, enligt M i N Råda, f 16/2 1812 i Eskilsäter. Har ej kunnat igenfinna henne där, men jag hittar henne i födelseboken i Millesvik som f **16/2 1812** i **Hjelleskata** som o ä barn t pigan **Anna Andersdtr. Denna AA** kan vara identisk med pigan **AA f 1789** och arbetar hos **rytmästare Carl Adam Roes** och dennes hustru **Sofia Gustafva Bratt**.

*Carin Widén
Kaprifoligatan 24
653 45 Karlstad
Tel M4 - 56 1913*

159. Jag söker mina rötter i Värmland: Min morfar Olof Larsson Zetterlund f 11/12 1857 var från **Strandvik, Lysvik**. Föräldrar var **Lars Olsson f 20/3 1820** i **Öjenäs** och **Karin Mattsdtr f 8/8 1828** i **V Lövasen**. Han kom upp till **Sundsvall omkring 1893-94**. En broder till **OLZ, Magnus, f 14/6 14/6 1863**, var med. Övriga syskon var **Maria f 20/4 1851**, **Marit f 28/6 1854**, **Lars f 11/5 1866**. Söker syskonen samt nu levande släktingar.

*Solveig Jansson
Loggvägen 18E
865 32 ALNÖ*

Svar på

ANOR SÖKES

Svar på nr 147, 1991:4.

En person som tydligen vållar mycket huvudbry tycks vara **Elias Carlberg**. Han var klockare i Kila sn under mitten

och slutet av **1700-talet**. Jag har lyckats hitta hans föräldrar: Förare **Erik Olsson Carlberg** och hustru **Maria Larsdtr**. Barn: **Elias f 1718**, **Johan f 2/12 1724**, **Stina f 1729 (enl dödbok 1741)**. Familjen bor på "Skog-wackartorpet" under **Lindalen** i Väse sn. **Elias** finns ej med i Väse födelsebok. **1730** vigs Furiren **Erik Olsson** i Väse. Blir troligen änking.

Jag har ej lyckats hitta honom i varken **Karlstads** eller **Kristinehamns** kompanis rullor **1720-1739**.

*Gunnar Jonsson
Älvhagsgatan 25
661 00 Säffle
Tel M33 - 105 59*

Fortsättning nästa sida

Fortsättning från sida 21

Svar på Anor sökes

Svar på nr 151, 1992:1.

Har genom Tom Larsen i Oslo fått tips och troligen kommit på sökandet efter Catharina Nilsdtr från Grums. Har även fått **kunskap** om **slakten Lindbäck**, som utflyttade till Oslo i mitten av 1800-talet.

Mechtild Säaw

Tips till nr 149, 1992:1 & 2.

Möjligen **kan** målet ha tagits upp i ett urtima ting. Dessa ting brukar **finnas** på olika platser i domboken, **först** på året, sist på året eller samlade **särskilt** för ett antal år. **Det** kan **också vara** så att målet gick till Göta Hovrätt och då har materialet sänts till hovrätten. Ibland kan det då vara så att det **inte** **finns** något protokoll kvar i tingsrätten.

Gamla skolböcker

Ur **Räknelära** (efter den nya **sortindelningen**) för nybörjare och dem som **på egen hand vilja lära sig räkna, jämte det ~~.....~~ af Geometrin tillegnad Barn och söndagsskolor af P.Er.Schelin, tryckt 1865.**

Bland de nya sorterna **finns**:

1 ref = 10 stänger

1 stång = 10 fot

1 fot = 10 tum

1 tum = 10 linier

Multiplikation i sorter:

15 Den som på en vecka tillverkar 3445 kor 75 tum brännvin, huru mycket tillverkar han på 9 veckor?

18 Hvad kostar i målning ett golf, som är 5 stänger 8 fot långt och 3 stänger 9 fot bredt, efter 10 öre **kvadratfoten**?

Sammansatt Regula de Tri:

3 Huru många stängers dike kunna 8 man på 6? dagar **gräfv**a, då 2 man på 11 dagar **gräfv**a 422 stänger 4 fot?

17 Huru många kor brännvin fås ur 69 t:nor 6 fjerd., då **tunnan** väger 11 lisp, om 22 t:or **gifv**a 400 kor, då **t:n** väger 13 lisp., 15 skålp?

Fortsättning nästa sida

Ingrid Johansson har varit ledamot av styrelsen allt sedan starten av Värmlands Släktforskarförening. Hon tillsammans med **några** andra var med och bildade föreningen. Redaktören, som fick sina första kunskaper i släktforskning av Ingrid, vill **härmed** uttrycka sin tacksamhet för detta samt uttrycka sin beundran för den **mångkunninghet** hon besitter.

BGm

Bibeltexter olika tider

Matt 10:26. Ur Jesu tal när han skickar ut lärjungar.

Sammanställda av Ingrid Johansson. Från **Probandens utställning** i Grums sommaren 1991.

1541. Ur Gustav Vasas bibel:

26. Rådhen för then **skul** intet för them ty thet är mtet fördoldt som icke skal **warda vppenbarat** och intet **lönlighit** som icke **skal bliffua** witterlighit.

27. Hwadh **iagh sägher idher** j mörkret thet **sägher j liwset**. Och hwadh som sägs **idher** j örat thet **prediker** på taken.

29. Säljas icke **två sperffuer** för en **skärff**? Och en aff them faller icke på **jordena idhar** Faderh föruthan.

30. Aro ock **idhor hoffuudhäär all reknat**.

31. **Therföre** skolen j icke rådhas. J ären jw **meer** werde än monga **sperffuer**.

1780. Ur Provöversättningen

26. Rädens **förthenskull** icke för them, ty mtet är fördoldt, som icke skall **warda uppenbaradt** eller förborgadt som icke skall **kunnogt blifwa**.

27. **Omtaler** i ljustet, thet jag säger eder i mörkret, och **förkunner** på taken, thet man säger eder i öronen.

29. Säljas icke två sparfwar för en **liten** penning, och en af them faller dock icke på jorden, utan eder **Faders wilja**.

30. Ja edra **hufwudhäär** äro ock aile **räknada**.

31. Rädens **therföre** icke. I ären ju wida bättre än **månge** sparfwar.

1917. Ur Gustav V:s bibel

26. Frukten **alltså** icke för dem, ty mtet är förborgat, som icke skall bliva uppenbarat, och mtet är fördoldt, som icke skall bliva **känt**.

27. Vad jag säger eder i mörkret, det skolen I säga i ljustet, och vad I hören viskas i edert öra, det skolen I predika på taken.

29. Säljas icke **två** sparvar för en **skärv**? Och icke en av dem **faller** till jorden utan eder **Faders vilja**.

30. Men på eder äro till och med huvudhären allasammans räknade.

31. Frukten **alltså** icke, I ären mer värda än många sparvar.

1981. Ur Nya Testamentet

26. Var **alltså** inte rädta för dem. Det finns ingenting gömt som inte skall komma i dagen och ingenting dolt som inte skall bli **känt**.

27. Vad jag säger er i mörkret, det skall ni säga i dagsljuset, och vad jag viskar i ert öra, det skall **ni** ropa ut från taken.

29. Säljs inte två sparvar för en kopparslant? Men ingen av dem **faller** till marken utan att er fader vet om det.

30. Och på er är till och med hårstråna räknade.

31. Var **alltså** inte rädta: **ni** är mer värda än aldrig så många sparvar.

Kyrkoboksregister

Gunnar Anér, Arvika, har till föreningen **skänkt** följande register över **kyrkböcker** från Övre Ullerud:

Födde 1671-1681 Vigde 1671-1764 Döde 1671-1743

Fortsättning från sida 22**Intresse-räkning:**

17 a) Om man har 90 kannor sprit af 62 % (=procent) styrka, huru många kannor bränvm blir deraf då det skall med vatten spädas till 50 % styrka?

b) Huru många kannor 50 % bränvin blir af 1000 kor 86 % sprit?

Division:

63 På en åker hade vuxit 53658 rågax, och af dem hade man fått 3434112 kom, huru många korn hade då vuxit i hvart ax?

Enkel Regula de Tri:

22 Om 8 karlar arbeta lika mycket som 12 qvinnor, huru många qvinnor skola då vid ett arbete ersätta 24 karlar?

Red konstaterar att den tidens skolelever, och märk väl att detta avser nybörjare, hade det minst lika besvärligt som dagens elever - om inte värre. **Sorträkningen** före metersystemets införande var bara det ett problem. Läggs även märke till räkneexemplens innehåll. De speglar något av den tidens värderingar.

Släktforskar dagarna 1992**15 - 16 augusti i Celsiusskolan, Uppsala****Lördag**

1000 Stämman öppnas av f d riksarkivarie S Lundkvist. Gluntsång.

1100 Dr B Douhan: Valloninvandringen till Sverige under 1600-talet.

1300 Sveriges Släktforskarförbunds riksstämma

1300 I. arkivarie I Carlsson: Av kunglig börd: sagor, lögn och förfalskning.

1400 I. arkivarie H Liby: Självavård, husförhör och folkbokföring.

1500 Dr D Papp: Äldre Invandring från Estland och Livland.

1600 Landsarkivarie L O Berg: Det nya landsarkivet.

1900 Landsarkivarie S Rydh talar om Gamla Uppsala kyrka och fornminnesområde. Kommunfullmäktiges ordförande T Carlbom hälsar välkommen. Därefter buffé på Odinsborg.

Söndag

1000 I. arkivarie M Käiiskog: Dialektinspelningar.

1100 Dr H Gillingstam: Släkt och personforskning rörande svensk medeltid.

1300 F K M Björkroth: "Arbetade vi at Draga huggen sten": en dalmålares arbetsvandringar.

1400 F d kontraktsprosten S Hagman: Hedra en herde eller söka en socken - ett herdaminne i tiden.

1500 Rector Magnificus S Strömholm: Amatörforskning och universtitetsforskning.

1600 Dr C Linder: Vad är en gen och hur ärvs den?

Valda delegater från Värmlands Släktforskarförening är:
Lars-Gunnar Sander
Bernhard Granholm

Fortsättning från sida 17

Släkthistoriskt FORUM nr 2/92 har häxprocesser som tema. *Allan Grund* skriver om Kerstin Bengtsdotter född i Sillerud och misstänkt som häxa i Edsleskog och Laxarby. Thomas Edgren berättar om ett lettisk arkivutställning, som kommer till Värmiands museum i år. Ett annat ämne är domboksforskning. Thomas Edgren skriver om Rudolf Thunander som doktorerar vid universitetet i Lund om stormaktstidens hovrätt som domstol i brottmål. *Bernhard Granholm* berättar bl a att 1796 så rörde 7 % av målen i Grums härad lönskaläge mot 14 % i Jukkasjärvi för samma "brott".

Släktspejaren Nr 2 1992. Man redovisar immigrationen till Finland 1100-talet - nutid.

Södertälje-Probanden nr 102 jan 1992. *Ulf Berggren* blickar tillbaka på 1991. Som "Arets skandal" rubricerar

Från blad och FORUM

han det sätt som *Håkan Skogsjö* blev utbytt på som redaktör för Släkthistoriskt Forum. *Ulf Berggren* är även kritisk mot den nuvarande kvaliteten på tidningen.

Södertälje-Probanden nr 103 april 1992. *Margareta Grafström* skriver om domböcker, jordeböcker, kvarntullslängder, mantalslängder, Älvsborgs lösen och tiondelängder. Hon redogör för hur dessa källor bildades samt vad man kan finna i dem.

Västanbladet (nytt namn på VSGF-bladet) nr 1992:1, Västra Sveriges Genealogiska förening. Avgående ordförande Johan von Sydow avtackas av *Olga Dahl*, som även ger en kort historik av föreningen. Hon berättar att VSGFs föregångare var Personhistoriska Föreningen där inträdesvillkoret var att man skulle tillhöra en famij, som i hundra år hade varit bosatt i

Göteborg. "Gubbarna i föreningen - det var mest sådana - hörde inte till Landsarkivets flitigaste besökare. Somliga av dem hade säkerligen aldrig satt sin fot där och var medlemmar i föreningen i den trygga förvisningen att de tillhörde de 'fina' göteborgarna." När Johan von Sydow blev ordförande ändrades allt detta. Alla blev välkomna. Forskning blev en merit i föreningen. *Johan von Sydow* skriver om "Släktforskningen i Polen". Adresser över arkiv i Tyskland och Polen presenteras.

Ådalingen nr 4 1991. Ådalens släktforskarförening har köpt en dator för sm verksamhet. Man avser bl a att mata m medlemmarnas släktutredningar. Man använder programmet Holger. Man berättar även om databasen på landsarkivet i Hämösand. Aven där används Holger. Där har *Thord Bylund* matat in 25.000 ångermanlänningar. (Där finns även värmlänningar. Reds arm).

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning retur
med nya adressen till:

Värmlands Släktforskarförening
c/o Lars-Gunnar Sander
Norra Berghaget
667 00 FORSHAGA

B

Forshaga
Porto betalt
Port payé
P 650289500

För Munkfors gång hafva varit
använda:

Landtmästaren Axel Lindberg	/	/
Landtmästaren P. J. Kitejan	/	/
" Erik Hallberg	/	/
" Olaf Lindberg	/	/
" Carl Kuit	/	4
Mästern A. Florin	/	/
" N. Wimmerström	/	/
Johs Holmgren	/	/
Anders Flyberg	/	/
Olaf Luthman	/	/
Joh Beck	/	/
Joh Lind	/	/
Lenn Flyberg	/	/
Jacob Eriksson	/	/
Jens Flyberg	/	/
C. F. Salberg	/	/
Anders Holm	/	/
Smällvärderna Otto Ellström	/	/
" O. Lindberg	/	/
Olaf Holm	/	/
Frid Fal	/	/
And. W. Hagren	/	/
Jens Holmgren	/	/
Anders Fal	/	/
Thom. Nyquist	/	/
C. F. Bergström	/	/
1 d. 13	/	/

**Mantalsregister
Munkfors Bruk**

Detta är ett exempel på vad man kan finna i ett **bruksarkiv**. Det kan vara ett komplement till kyrkoarkiven.

Det hände ganska ofta på 1800-talet att man underlät att lämna in flyttningsbetyg - man reste "med betyget på fickan". Och då saknas ju uppgifter om vederbörande i husförhållningens längden. Men uppgifter kan som sagt finnas i **bruksarkivet**. Även om uppgifterna är knapphändiga så kan de vara värdefulla.

Munkfors Bruks arkiv förvaras av Värmlandsarkiv.